

Pismo Związku Polaków w Rumunii

Polonus

10 (264) 2018

Revista Uniunii Polonezilor din România

NIEPODLEGŁA

100 LAT NIEPODLEGŁEJ

Po 123 latach zaborów – niewoli naznaczonej walką, cierpieniem i wysiłkiem wielu pokoleń Polek i Polaków – Rzeczpospolita Polska odzyskała niepodległość. Rok 2018 wyznacza rocznicę szczególną, gdyż jest to setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości.

W następstwie rozbiorów w latach 1772, 1793 i 1795 Polska przestała istnieć na mapie Europy. Jednak dla Narodu Polskiego własne, suwerenne państwo było wartością najwyższą. Walka o niepodległość trwała ponad sto lat i naznaczona była ofiarą krwi przelaną w wojnach napoleońskich, w licznych zrywach niepodległościowych, w powstaniu listopadowym i styczniowym oraz na polach bitewnych I wojny światowej.

Historia odzyskania niepodległości to w równym stopniu codzienny trud rodaków zamieszkałych na terenach byłej Rzeczypospolitej, jak i na emigracji, podejmowany w celu zachowania polskości, rozwijania kultury i budowania polskiej myśli politycznej. Bohaterowie tamtego okresu, mimo szykan, aresztowań, wywózek i represji ze strony zaborców, byli w stanie uchronić i rozwinąć narodową tożsamość, a następnie przekazać ją następnym pokoleniom, żyjącym już w odrodzonej Polsce.

Marzenia o wolności spełniły się wraz z klęską wszystkich trzech zaborców i zakończeniem I wojny światowej, w wyniku której Polska odzyskała niepodległość. Odbudowa państwowości, po 123 latach zaborów, była procesem złożonym. 10 listopada 1918 r. powrócił do Warszawy, zwolniony z więzienia w Magdeburgu, Józef Piłsudski. 11 listopada podpisano zawieszenie broni na froncie zachodnim. Dekretem z tego samego dnia Rada Regencyjna oddała Piłsudskiemu naczelne dowództwo nad wojskiem, a 14 listopada 1918 r. rozwiązała się, przekazując całą władzę nad tworzącym się państwem Józefowi Piłsudskiemu.

Dzień 11 listopada ustanowiony został uroczystym Świętem Niepodległości na mocy ustawy z dnia 23 kwietnia 1937 r. Święto to zostało zniesione po II wojnie światowej – w 1945 r., a następnie przywrócone ustawą z dnia 15 lutego 1989 r.

Uchwałą z 25 maja 2017 r. Sejm RP VIII kadencji zdecydował o ustanowieniu roku 2018 Rokiem Jubileuszu 100-lecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości. Uchwałą z 7 grudnia 2017 r. Senat RP IX kadencji zdecydował o ustanowieniu roku 2018 Rokiem Niepodległości Polski.

W związku z 100. rocznicą odzyskania niepodległości, 28 lipca 2017 r. minister spraw wewnętrznych zainicjował akcję pod nazwą „Zaprojektuj z nami Polski Paszport 2018”.

Na wniosek Prezydenta RP zwołano w dniu 5 grudnia 2017 r. Zgromadzenie Narodowe z okazji 150. rocznicy urodzin marszałka Józefa Piłsudskiego, co stanowiło inaugurację obchodów 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę.

INDEPENDENTA

100 DE ANI AI INDEPENDENTEI

După 123 ani de Polonie împărțită – robie marcată de lupte, suferințe și de efortul multor generații de poloneze și polonezi – Republica Polonă și-a recăpătat independența. Anul 2018 înseamnă o aniversare deosebită, pentru că sunt o sută de ani de la redobândirea independenței de către Polonia.

În urma împărțirii Poloniei, în anii 1772, 1793 și 1795, Polonia a încetat să existe pe harta Europei. Totuși, pentru poporul polonez, un stat propriu și independent a fost o valoare supremă. Lupta pentru independență a durat peste o sută de ani și a fost marcată de jertfele de sânge în războaiele napoleoniene, în multe încercări de recăștigare a independenței, în răscoalele din noiembrie și ianuarie, precum și pe câmpurile de luptă ale Primului Război Mondial.

Istoria redobândirii independenței înseamnă în egală măsură și truda de zi cu zi a compatrioților care locuiau pe teritoriile fostei Republici Polone, precum și în străinătate, întreprinsă în scopul păstrării spiritului polonez, dezvoltării culturii și construirii gândirii politice poloneze. Eroii acelor vremuri, în ciuda șicanelor, arestărilor, deportărilor și represaliilor din partea cotropitorilor, au fost în stare să păstreze și să dezvolte identitatea națională și apoi s-o transmită generațiilor viitoare care vor trăi în Polonia renăscută.

Visul eliberării s-a îndeplinit odată cu înfrângerea celor trei cotropitori și încheierea Primului Război Mondial, în urma căruia Polonia și-a recucerit independența. Reconstrucția statalității după 123 de ani a fost un proces complex. Pe 10 noiembrie 1918 s-a întors la Varșovia, eliberat din închisoarea din Magdeburg, Józef Piłsudski. Pe 11 noiembrie a fost semnat armistițiul pe frontul de vest. Prin decretul din aceeași zi, Consiliul de Regentă a fost desființat transmitând toată puterea asupra statului în formare lui Józef Piłsudski.

Ziua de 11 noiembrie a fost stabilită, în baza hotărârii din 23 aprilie 1937, zi solemnă a Sărbătorii Independenței. Această sărbătoare a fost desființată după Al II-lea Război Mondial – în 1945, fiind restabilită prin hotărârea din 15 februarie 1989.

Seimul R.P. în cea de-a VIII-a cadență, prin hotărârea din 25 mai 2017, a declarat anul 2018 ca An Jubiliar al celor 100 de ani de la Redobândirea Independenței de către Polonia. Senatul R.P. în cea de-a IX-a cadență a decis, prin hotărârea din 7 decembrie 2017, declararea anului 2018, Anul Independenței Poloniei.

În legătură cu cea de-a 100-a aniversare a recuceririi independenței, pe 28 iulie 2017, ministrul de interne a inițiat proiectul „Proiectează cu noi Pașaportul Polonez 2018”.

La propunerea Președintelui R.P., a fost convocată în ziua de 5 decembrie 2017 Adunarea Națională cu ocazia aniversării a 150 de ani de la nașterea Mareșalului Józef Piłsudski, care a însemnat începutul manifestărilor de 100 de ani de la recucerirea independenței de către Polonia.

8 maja 2018 r. Rada Ministrów ustanowiła odznakę okolicznościową – „Medal 100-lecia Odzyskania Niepodległości”.

Komitet obchodów 100-lecia niepodległości opracował plan państwowych uroczystości rocznicowych na cały rok 2018. Najważniejsze wydarzenia to posiedzenie Zgromadzenia Narodowego z okazji 525. rocznicy zwołania Sejmu walnego, a także uroczyste obchody świąt Flagi, Konstytucji 3 Maja oraz Wojska Polskiego. Wielkim wydarzeniem było Spotkanie Dam i Kawalerów Orderu Virtuti Militari. Kulminacją obchodów są uroczystości 11 listopada w Narodowe Święto Niepodległości.

Komitet Narodowy Obchodów Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej ma za zadanie realizowanie w latach 2017-1921 działań związanych z upamiętnieniem i uczczeniem wydarzeń oraz osób związanych z odzyskaniem i utrwaleniem niepodległości przez Polskę, w tym Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Wincentego Witosa, Wojciecha Korfańskiego i Ignacego Daszyńskiego.

W skład Komitetu wchodzi najwyższe władze państwowe, przedstawiciele partii politycznych i ugrupowań oraz osoby wskazane przez prezydenta spośród przedstawicieli Kościołów i innych związków wyznaniowych, środowisk kultury i nauki, samorządu terytorialnego, związków zawodowych, organizacji kombatanckich i innych organizacji społecznych lub osób szczególnie zasłużonych dla państwa polskiego.

Barbara Breabăn

POLSKIE SYMBOLE NARODOWE

Każde państwo ma swoje własne symbole narodowe, które podkreślają jego suwerenność. W Polsce symbolami państwowymi są: godło – wizerunek Orła Białego, flaga biało-czerwona i hymn – „Mazurek Dąbrowskiego”.

GODŁO – składa się z białego orła ze złotą koroną umieszczonego na tle koloru czerwonego. Głowa orła zwrócona jest w prawą stronę. Początki powstania godła związane są z Lechem, twórcą polskiej państwowości. Symbol orła jest związany z Gnieznom, czyli stolicą, która została stworzona przez Lecha. Legenda mówi, że Lech, kiedy przebywał pod Poznaniem, zobaczył nagle na drzewie gniazdo, w którym znajdował się orzeł z trzema pisklętami. Nagle ptak rozpostarł skrzydła na tle czerwonego od zachodu słońca nieba. Widok ten tak zachwycił Lecha, że postanowił wykorzystać motyw orła w swoim herbie.

Polska jest chyba jedynym krajem w Europie, który może precyzyjnie określić datę narodzin swojego godła. Po koronacji Przemysława II, 26 czerwca 1295 r. w Gnieźnie, znak orła stał się herbem zjednoczonego na nowo Królestwa Polskiego. Wizerunek orła Przemysława zachował się na jego królewskiej pieczęci, która widnieje na dokumencie z sierpnia 1295 r. Widać na niej monumentalnego orła z koroną, otoczonego łaciń-

Pe 8 mai 2018, Consiliul de Miniștri a instituit insigna – „Medalia 100 de Ani de la Recucerirea Independenței”.

Comitetul de aniversare a 100 de ani de la recucerirea independenței a elaborat un plan național al manifestărilor jubiliare pentru tot anul 2018. Cele mai importante ar fi: ședința Adunării Naționale cu ocazia a 525 de ani de la convocarea plenului Seimului, precum și manifestările solemne dedicate sărbătorilor Drapelului, Constituției de la 3 Mai, precum și Armatei Poloneze. Un mare eveniment a fost întâlnirea Doamnelor și a Cavalerilor Ordinului Virtutea Militară. Punctul culminant al aniversărilor reprezintă ziua de 11 noiembrie, Sărbătoarea Națională a Independenței.

Comitetul Național al Aniversărilor de 100 de ani de la Recucerirea Independenței Republicii Poloneze are ca scop realizarea în anii 2017-2021 a unor manifestări legate de păstrarea și comemorarea evenimentelor, precum și a persoanelor de care se leagă recucerirea și consolidarea independenței Poloniei, precum Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Jan Paderewski, Wincenty Witosa, Wojciech Korfański și Ignacy Daszyński.

În componența Comitetului se află cele mai înalte autorități de stat, reprezentanții partidelor politice și grupărilor, precum și persoane nominalizate de președinte din rândul reprezentanților Bisericii și cultelor, din mediile de cultură și știință, administrație locală, sindicate, organizații de combatanți și ai altor organizații sociale sau persoane cu merite deosebite în statul polonez.

SIMBOLURILE NAȚIONALE POLONEZE

Fiecare stat are propriile sale simboluri naționale care subliniază suveranitatea sa. În Polonia simbolurile de stat sunt: stema – imaginea Vulturului Alb, drapelul alb-roșu și imnul – „Mazurek Dąbrowskiego”.

STEMA – este formată din vulturul alb cu coroană de aur așezat pe fundal roșu. Capul vulturului este înclinat spre partea dreaptă. Începuturile stemei sunt legate de Lech, întemeietorul statalității poloneze. Simbolul vulturului este legat de Gniezno, adică capitala care a fost întemeiată de către Lech. Legenda spune că în timpul unei vizite în Poznań, Lech a văzut un cuib într-un copac în care se afla un vultur cu trei pui. Deodată pasărea și-a deschis aripile pe un fundal roșu al cerului de la apusul soarelui. Această imagine l-a încântat pe Lech într-atât încât a decis să folosească motivul vulturului în stema sa.

Polonia este, probabil singurul stat din Europa care poate spune cu precizie data nașterii stemei sale. După încoronarea lui Przemysław al II-lea, pe 26 iunie 1295 în Gniezno, simbolul vulturului a devenit stema Regatului Polonez reunit. Imaginea vulturului lui Przemysław a fost păstrat pe sigiliul regal care apare pe documentul din august 1295. Pe acesta se vede un vultur monumental cu coroană, înconjurat de înscrisul în limba latină: *reddidit ipse Deus victricia signa Polonis* (În-

skim napisem: *reddidit ipse Deus victricia signa Polonis* (sam Wszechmocny przywrócił Polakom zwycięskie znaki). W ciągu wieków wizerunek orła ulegał zmianom. Po odzyskaniu niepodległości po 123 latach niewoli, ustawa z 1 sierpnia 1919 r. o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej w art. 1 pkt 1 określała wygląd polskiego godła: „Za herb Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się orła białego z głową zwróconą w prawo, ze skrzydłami wzniesionymi do góry, ze złotymi szponami, z koroną i dziobem w czerwonym polu prostokątnym”.

Władze komunistyczne usunęły koronę z głowy orła. Dopiero po wolnych wyborach do Sejmu w czerwcu 1989 r., parlament na swoim posiedzeniu w dniu 29 grudnia 1989 r. zmienił konstytucję przywracając dawną nazwę państwa – Rzeczpospolita Polska i herb – Orzeł Biały w koronie.

FLAGA – polska flaga to dwa pasy o takiej samej szerokości. Górny jest koloru białego, a dolny czerwonego. Kolory te nawiązują do godła polskiego. Kolor biały odwołuje się do Orła Białego, a czerwony ma związek z tłem tarczy. Biało-czerwona flaga od 1831 r. jest oficjalną flagą narodową. Z upływem czasu białoczerwone kolory uzyskały samodzielne znaczenie. Kolory te zaczęto wykorzystywać na sztandarach i chorągwiach. W XVIII w. wojskowe mundury zostały nawet wzbogacone białoczerwonymi kokardami. Flaga używana jest także przez polską żeglugę śródlądową. Banderą ma również dwa poziome pasy o kolorze białym i czerwonym.

HYMN – twórcą polskiego hymnu narodowego jest Józef Wybicki, który był przyjacielem generała Dąbrowskiego. Dzieło to stworzone było pod wpływem chwili, gdy Wybicki ujrzał we Włoszech polskich legionistów i ich mundury z polskimi znakami narodowymi. Początkowo utwór zwany był Pieśnią Legionów Polskich we Włoszech. Autor melodii, opartej na motywach ludowego mazurka pozostaje nieznany. Sądono, że melodię tę skomponował książę Michał Kleofas Ogiński, twórca słynnego poloneza „Pożegnanie ojczyzny”, ale materiały archiwalne temu zaprzeczają.

16 lipca 1797 r. w miejscowości Reggio, gdzie miała miejsce parada wojskowa, po raz pierwszy zaśpiewano „Mazurka Dąbrowskiego”. Pieśń ta szybko zyskała popularność i przyjęła się wśród legionistów. Śpiewano ją jako pieśń narodową w czasie Księstwa Warszawskiego, powstania listopadowego i styczniowego.

W pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości żadna z pieśni patriotycznych nie została oficjalnie uznana za hymn państwowy. Dopiero w 1927 r. „Mazurek Dąbrowskiego” został urzędowo zatwierdzony jako narodowy hymn państwowy.

Polskie symbole narodowe chronione są przez konstytucję, natomiast warunki, na jakich polskie godło i flaga polska mogą być używane określone są w ustawie.

Barbara Breabăn

susi Dumnezeu Atotputernicul a redat Poloniei însemnele victoriei). De-a lungul timpului imaginea vulturului a suferit schimbări. După redobândirea independenței după 123 de ani de robie, hotărârea de la 1 august 1919 în legătură cu stemele și culorile Republicii Polone, art. 1 pct. 1 descrie imaginea stemei polone: „Ca stemă a Republicii Polone se recunoaște vulturul alb cu capul îndreptat spre dreapta, aripile ridicate, cu ghearele, coroana și ciocul de aur pe un fundal roșu dreptunghiular”.

Autoritățile comuniste au înlăturat coroana de pe capul vulturului. Abia după alegerile libere pentru Seim, în iunie 1989, parlamentul, în ședința sa din 29 decembrie 1989 a schimbat constituția recunoscând vechea denumire a țării – Republica Polonia și stema Vulturul Alb cu coroană.

DRAPELUL – drapelul polonez este format din două părți de aceeași lățime. Cea de sus este albă, iar cea de jos este roșie. Aceste culori fac referire la stema poloneză. Albul se referă la Vulturul Alb, iar roșul are legătură cu fundalul scutului. Din anul 1831 steagul alb-roșu este steagul național oficial. Cu trecerea timpului culorile alb-roșu au câștigat o semnificație individuală. Aceste culori au început să fie folosite pe stindarde și fanioane. În sec. al XVIII-lea uniforme militare chiar au fost îmbogățite cu cocarde alb-roșii. Steagul este utilizat și de către navigația poloneză. Pavilionul are, de asemenea, două dungi orizontale de culoare alb și roșu.

IMNUL – autorul imnului național polonez este Józef Wybicki care a fost prietenul generalului Dąbrowski. Această operă a fost creată sub influența momentului, când Wybicki a văzut în Italia legionisti polonezi și uniforme lor cu însemnele naționale poloneze. La început creația a fost cunoscută drept Cântecul Legionilor Poloneze din Italia. Autorul melodiei bazate pe motivele mazurcii populare a rămas necunoscut. Se credea că melodia aceasta a fost compusă de către prințul Michał Kleofas Ogiński, compozitorul faimosului polonez „Pożegnanie ojczyzny” (Despărțirea de patrie), dar materialele din arhive neagă acest lucru.

Pe 16 iulie 1797, în localitatea Reggio, unde a avut loc parada militară, s-a cântat pentru prima dată „Mazurek Dąbrowskiego”. Acest cântec și-a câștigat rapid popularitatea și a fost acceptat de către legionisti. A fost cântat ca și cântec național în timpul Ducatului de la Varșovia, a insurecției din noiembrie și ianuarie.

În primii ani de la redobândirea independenței niciunul din cântecele patriotice nu a fost recunoscut oficial ca imn național. Abia în anul 1927 „Mazurek Dąbrowskiego” a fost aprobat oficial ca și imn național de stat.

Simbolurile naționale poloneze sunt apărute de către constituție, în timp ce condițiile în care pot fi folosite stema poloneză și drapelul polonez sunt descrise în legislație.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Konkurs Ortograficzny w Pojanie Mikuli

Najbardziej znanym w Polsce dyktandem – narodową klasówką, która wyłania Mistrza Polskiej Ortografii – jest Ogólnopolski Konkurs Ortograficzny, który odbywa się w Katowicach od 1987 r. W dotychczasowych 17 dyktandach wzięło udział ponad 53 tys. osób. Ich pomysłodawczynią była Krystyna Bochenek – dziennikarka Radia Katowice, Senator RP i Wicemarszałek Senatu RP VII kadencji, która zginęła w katastrofie samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem 10 kwietnia 2010 r. 9 października 2009 r. gościła na Bukowinie, otworzyła nowo wybudowaną dzięki funduszom z Polski Szkołę Podstawową w Pojanie Mikuli, a dokładnie rok później – 9 października 2010 r. – szkole nadano jej imię.

Aby uczcić pamięć o patronce w szkole w Pojanie Mikuli od sześciu lat spotykają się uczniowie klas V-VIII i licealiści uczący się polskiego, żeby sprawdzić się w polskiej ortografii. W tym roku nasze bukowinśkie dyktando odbyło się 27 października. Treść dyktanda dla licealistów nawiązywała do Stulecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości.

Z tej okazji w Szkole Podstawowej im. Krystyny Bochenek w Pojanie Mikuli odbyło się także spotkanie metodyczne nauczycieli języka polskiego oraz nauczania przedszkolnego i początkowego, którzy pracują z uczniami polskiego pochodzenia. Zobaczyli i omówili lekcję zatytułowaną „Rok 1918 – spełnione marzenia pokoleń Polaków”, przygotowaną przez Hannę Gałęcką z jej uczniami z Colegiul im. Alexandru cel Bun w Gura Humorului.

Concurs de Ortografie la Poiana Micului

Cel mai cunoscut concurs de dictare cunoscut în Polonia – un „extemporal” național, la care se selectează Campionul Ortografiei Poloneze – este un Concurs Național de Dictare care se desfășoară în Katowice din 1987. La cele 17 ediții de până acum au participat peste 53 de mii de persoane. Inițiatoarea concursului a fost Krystyna Bochenek – ziaristă la Radio Katowice, Senator al R.P. și Vicemareșal al Senatului R.P. care a decedat în catastrofa aviatică de la Smolensk pe 10 aprilie 2010. Pe 9 octombrie 2009 a vizitat Bucovina, a deschis noua școală gimnazială din Poiana Micului construită din fonduri din Polonia, iar un an mai târziu, pe 9 octombrie 2010, școlii i-a fost atribuit numele ei.

Pentru a comemora memoria patroanei, la școala din Poiana Micului, de șase ani se întâlnesc elevii claselor V-VIII și liceenii care învață limba polonă, pentru a-și verifica cunoștințele legate de ortografia poloneză. În acest an Concursul de Dictare a avut loc pe 27 octombrie. Textul dictării pentru liceeni a fost legat de aniversarea a o sută de ani de la Redobândirea Independenței de către Polonia.

Cu această ocazie, la Școala Gimnazială „Krystyna Bochenek” din Poiana Micului a avut loc, de asemenea, întâlnirea metodică a profesorilor de limba polonă, a cadrelor didactice din învățământul primar și preșcolar, care lucrează cu elevii de origine poloneză. Au vizionat și comentat lecția intitulată „Anul 1918 – vise împlinite ale generațiilor de polonezi”, pregătită de Hanna Gałęcka cu elevii de la Colegiul „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului.

Iată și rezultatele celei de a VI-a ediții a Concursului de Ortografie. La categoria claselor V-VIII au

A oto i wyniki VI Konkursu Ortograficznego. W kategorii klas V-VIII najlepiej wypadli: Gabriela Maria Stroca i David Balac z Nowego Sokońca oraz Karolina Longher z Suczawy i otrzymali oni równorzędne I nagrody. Wyróżnieni zostali natomiast: Rebeca Drosceac, Caterina Beleş i David Coman z Nowego Sokońca. W kategorii licealnej najlepszą okazała się Ana Iulia Drozdek. II miejsce zajęła Justyna Mariana Drozdek, a miejsce III – Monica Eugenia Marculeac. Wszystkie pochodzą z Pojany Mikuli. Wyróżnienia otrzymali zaś: Monica Anelia Marculeac z Pojany Mikuli oraz Claudia Marculeac i Lucian Revai z Nowego Sokońca.

ieșiți învingători: Gabriela Maria Stroca și David Balac din Solonețu Nou, precum și Karolina Longher din Suceava care au primit premii I de aceeași valoare. Mențiuni au primit: Rebeca Drosceac, Caterina Beleş și David Coman din Solonețu Nou. La categoria liceenilor, cea mai bună s-a dovedit a fi Ana Iulia Drozdek. Premiul II a primit Justyna Mariana Drozdek, iar locul III – Monica Eugenia Marculeac. Toate provin din Poiana Micului. Mențiuni au primit: Monica Anelia Marculeac din Poiana Micului, precum și Claudia Marculeac și Lucian Revai din Solonețu Nou.

Nagrody dla zwycięzców, wyróżniowych, ale też upominki dla wszystkich uczestników ufundował Związek Polaków w Rumunii oraz tradycyjnie już Ambasada RP w Bukareszcie z funduszy polonijnych Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Premiile pentru câștigători, pentru cei care au primit mențiuni, dar și premiile de consolare pentru toți participanții au fost oferite de Uniunea Polonezilor din România, precum și din partea Ambasadei R.P. la București din fondurile pentru diaspora poloneză ale Ministerului Afacerilor Externe al R.P.

Trad. Ilona Biseada

Foto: Ierzyńka Michalina Budaș

Festivalul Intercultural „PORTATIVUL INIMILOR”

În luna mai 2018 la invitația conducerii de la Centrul Special Școlar-Educativ (Specialny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy) „Pr. Jan Twardowski” din Bochnia, o delegație formată din cadre didactice și elevi de la Centrul Școlar de Educație Incluzivă „Sfântul Andrei” din Gura Humorului, județul Suceava, s-a deplasat în localitatea Bochnia din Polonia în vederea încheierii parteneriatului cu unitatea mai sus menționată. Cu această ocazie elevele Elena Badea și Denisa-Georgiana Apetre au participat la a XI-a ediție a Festivalului Internațional de muzică „Integrare pictată cu sunet” (Integracja malowana dźwiękiem) dedicat persoanelor cu dizabilități unde au obținut premiu pentru promovarea folclorului românesc. Grupul de inițiativă de la C.S.E.I. „Sf. Andrei” a fost format din profesorii Lucica Țebrea, Lucia Pădureț, Isabella Istrate, Alexandru Pădureț, Cezar Strugariu, Traian Pădureț și elevii: Denisa-

Festiwal Interkulturalny „PIĘCIOLINIA SERC”

W maju 2018 r. z inicjatywy dyrekcji Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. ks. Jana Twardowskiego w Bochni delegacja złożona z pedagogów i uczniów z Centrum Szkolnego Edukacji Integracyjnej (Centrum Szkolne de Educație Incluzivă) im. św. Andrzeja z Gura Humorului w woj. Suczawa odwiedziła Bochnię w celu zawarcia umowy partnerskiej z tamtejszą placówką. Przy tej okazji uczennice Elena Badea i Denisa-Georgiana Apetre wzięły udział w XI edycji Międzynarodowego Festiwalu Piosenki „Integracja malowana dźwiękiem” dla osób niepełnosprawnych, podczas którego zdobyły nagrodę za promocję rumuńskiego folkloru. Grupa z Centrum Szkolnego Edukacji Integracyjnej im. św. Andrzeja składała się z nauczycieli: Luciki Țebrea, Lucii Pădureț, Isabelli Istrate, Alexandru Pădureț, Cezara Strugariu, Traiana Pădureț oraz uczennic: Denisy-Georgiany Apetre ze Szkoły Podsta-

Georgiana Apetre – elevă a Școlii Gimnaziale „Teodor Balan” din Gura Humorului și Elena Badea – elevă la C.S.E.I. „Sf. Andrei”, Gura Humorului.

În perioada 15-19 octombrie 2018, în cadrul parteneriatului încheiat, un grup din Polonia s-a deplasat la Gura Humorului la invitația reprezentanților C.S.E.I. „Sf. Andrei”. Pe lângă profesori și elevi de la Centrul Special Școlar-Educativ „Pr. Jan Twardowski” din Bochnia s-a deplasat la Gura Humorului și invitatul special – Stanisław Kmiecik, pentru a participa la Festivalul „Portativul inimilor”. Festivalul a fost organizat de C.S.E.I. „Sf. Andrei” și coordonat de profesorii Lucica Țebrea, Lucia Pădureț și Isabella Istrate.

Stanisław Kmiecik este un artist plastic care nu are ambele brațe și pictează cu gura și membrele inferioare. Artistul a avut plăcerea de a vizita și Școala Gimnazială „Henryk Sienkiewicz” din Solonețu Nou, precum și Școala Gimnazială „Krystyna Bochenek” din Poiana Micului.

Festivalul s-a desfășurat la Casa de Cultură din Gura Humorului, invitați fiind reprezentanți ai ISJ Suceava, Consiliului Județean Suceava, Primăriei Gura Humorului, Primăriei Mănăstirea Humorului, Uniunii Polonezilor din România, Clubului Copiilor din Gura

wowei im. Teodora Balana w Gura Humorului i Eleny Badea z Centrum Szkolnego Edukacji Integracyjnej im. św. Andrzeja w Gura Humorului.

W dniach 15-19 października 2018 r., w ramach zawartej umowy partnerskiej, grupa z Polski odwiedziła Gura Humorului na zaproszenie przedstawicieli Centrum Szkolnego Edukacji Integracyjnej im. św. Andrzeja. Razem z nauczycielami i uczniami Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. ks. Jana Twardowskiego w Bochni do Gura Humorului przyjechał także gość specjalny – Stanisław Kmiecik, aby wziąć udział w Festiwalu „Pięciolinia serc”. Festiwal zorganizowało Centrum Szkolne Edukacji Integra-

cyjnej im. św. Andrzeja, a jego koordynatorkami były nauczycielki: Lucica Țebrea, Lucia Pădureț i Isabella Istrate.

Stanisław Kmiecik to artysta plastyk bez rąk, malujący ustami i nogami. Odwiedził on także Szkołę Podstawową im. Henryka Sienkiewicza w Nowym Solonce i Szkołę Podstawową im. Krystyny Bochenek w Pojanie Mikuli.

Festiwal odbył się w Domu Kultury w Gura Humorului. Zaproszenie do udziału w nim przyjęli przedstawiciele Wojewódzkiego Kuratorium Szkolne-

Humorului, elevi de la toate unitățile școlare din localitate, artistul local Radu Bercea și reprezentanți ai mass-mediei.

Acțiunea a început cu demonstrația artistului polonez, fiind urmată de un spectacol al ansamblurilor minorităților poloneze din zonă: „Mała Pojana” din Poiana Micului și „Sołonzanka” din Solonețu Nou, ansamblul „Krakowiacy” din Polonia, ansamblurile populare „Mănăstireni” din Mănăstirea Humorului și „Mlădițe Pîrteștene” din Pîrteștii de Jos, precum și duetele formate din Denisa-Georgiana Apetre și Elena Badea, Eduard Emanuel Anchidim și Denisa-Georgiana Apetre de la C.S.E.I. „Sf. Andrei”, Gura Humorului.

În foaierul Casei de Cultură a fost organizată o expoziție comună cu picturile artistului local Radu Bercea și ale artistului polon Stanisław Kmiecik.

Rezultatele proiectului și experiența pozitivă au fost cunoscute la nivelul tuturor participanților la proiect din țară și străinătate, în cadrul Consiliului profesoral al C.S.E.I. „Sf. Andrei”, comisiilor metodice, cercurilor pedagogice, opiniei publice prin diferite mijloace de comunicare: referate, comunicări, articole în presă, site-uri de socializare.

Festivalul „Portativul inimilor” a avut un impact deosebit asupra elevilor din școlile participante, precum și asupra întregii comunități la nivel local, cât și cel județean facilitând integrarea elevilor cu dizabilități în comunitate prin promovarea și susținerea actului cultural sub toate manifestările sale. Drept urmare, s-a stabilit ca acesta să fie organizat anual, în cadrul parteneriatului, cu participarea și a altor școli din țară și din străinătate.

go w Suczawie, Urzędu Wojewódzkiego w Suczawie, Urzędu Miejskiego w Gura Humorului, Urzędu Gminy Mănăstirea Humorului, Związku Polaków w Rumunii, Klubu Dzieci w Gura Humorului, a także uczniowie wszystkich lokalnych szkół, miejscowy artysta Radu Bercea i przedstawiciele mediów.

Wydarzenie rozpoczął pokaz artysty z Polski, po którym wystąpiły polonijne zespoły ludowe: „Mała Pojana” z Pojany Mikuli i „Sołonzanka” Nowego Sołoncea oraz zespół „Krakowiacy” z Polski, zespoły ludowe „Mănăstireni” z Mănăstirea Humorului i „Mlădițe Pîrteștene” z Pîrteștii de Jos, a także duety: Denisa-Georgiana Apetre i Elena Badea oraz Eduard Emanuel

Anchidim i Denisa-Georgiana Apetre z Centrum Szkolnego Edukacji Integracyjnej im. św. Andrzeja w Gura Humorului.

W holu Domu Kultury zaprezentowano wspólną wystawę prac miejscowego artysty Radu Bercea i gościa z Polski Stanisława Kmiecika.

Rezultaty projektu i pozytywne doświadczenia poznali wszyscy jego uczestnicy z kraju i zagranicy, zostały upowszechnione w ramach rady pedagogicznej Centrum Szkolnego Edukacji Integracyjnej im. św. Andrzeja, komisji metodycznych, kół pedagogicznych, a także wśród opinii publicznej za pomocą różnych środków komunikacji: referatów, komunikatów, artykułów prasowych, serwisów społecznościowych.

Festiwal „Pięciolinia serc” miał bardzo pozytywny wpływ na uczniów z uczestniczących w nim szkół, ale także na całą lokalną społeczność, ułatwiając integrację uczniów niepełnosprawnych w życie społeczne poprzez promowanie i uczestniczenie w pełni w działaniu kulturalnym. Dlatego też postanowiono, że festiwal organizowany będzie dorocznie, w ramach

Suntem încrezători că acest parteneriat va prin-
de rădăcini reprezentând o intervenție benefică în viața
copiilor devenind un bun obicei multă vreme și cu posi-
bilitatea de dezvoltare și continuare ulterioară a proiect-
telor, prin atragerea de noi parteneri și prin crearea unor
noi oportunități în ceea ce privește schimbul de exper-
iență între cadrele didactice și între elevi.

Lucia Tebrean
– profesoară la C.S.E.I. „Sf. Andrei”
Gura Humorului

Foto: Ierzyńska Michalina Budaś

umowy partnerskiej, z udziałem innych szkół z kraju i z
zagranicy.

Jesteśmy przekonani, że partnerstwo to za-
korzeni się, korzystnie wpływając na życie dzieci, sta-
jąc się dobrym zwyczajem na długi czas, da możliwość
na rozwijanie i kontynuowanie projektów w przyszło-
ści, także z nowymi partnerami i z nowymi sposobno-
ściami do wymiany doświadczeń między kadrą pedago-
giczną i uczniami.

Źum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Niezwykły gość

18 października br. Szkoła Podstawowa im.
Henryka Sienkiewicza w Nowym Sokońcu gościła Stani-
sława Kmiecika z Krakowa. Artysta malujący ustami
i nogami, gdyż urodził się bez rąk, zaprezentował swoją
wyjątkową wystawę prac oraz namalował „na żywo”
piękny pejzaż jesienny, przedstawiający, jak sam po-
wiedział – „pomost pomiędzy Polską a Rumunią”.

Wszyscy obecni na tym emocjonującym spot-
kaniu: nauczyciele, uczniowie, jak również mieszkań-
cy Nowego Sokońca byli zachwyceni opowieścią o nie-
łatwym życiu artysty, ale najbardziej jego talentem.

Pragniemy w ten sposób podziękować Stani-
sławowi Kmiecikowi za przybycie do naszej szkoły,
a przede wszystkim za udzielenie naszym dzieciom
i nam wspianiającej „lekcji życia”.

Un oaspete extraordinar

Pe 18 octombrie a.c. Școala Gimnazială „Hen-
ryk Sienkiewicz” din Solonețu Nou l-a avut ca oaspete
pe domnul Stanislav Kmecik din Cracovia, artist care
pictează cu buzele și membrele inferioare, deoarece s-a
născut fără mâini. El și-a prezentat expoziția cu lucrări-
le sale excepționale, dar a și desenat „în direct” un pei-
saj frumos de toamnă care reprezintă, după cum el în-
suși a spus – „o punte între Polonia și România”.

Toți cei prezenți la această emoționantă întâl-
nire: profesori, elevi, precum și locuitorii Solonețului
Nou au fost impresionați de povestea vieții grele a artis-
tului, dar mai ales de talentul său.

Dorim să-i mulțumim pe această cale domnului
Stanislav pentru prezența la școala noastră, dar mai
presus de aceasta de împărtășirea unei adevărate „lecții
de viață” copiilor noștri și nouă.

Namalowany przez artystę obraz pozostał w naszej szkole i będzie dla nas impulsem do dalszej radosnej pracy i nauki.

To wyjątkowe spotkanie pozostanie głęboko w naszej pamięci.

Maria Ostrowschi-Chahula

Foto: Carmen Marculeac

Târgul de toamnă „Produs în Bucovina”

În acest an, Târgul de Toamnă „Produs în Bucovina” a avut loc în perioada 19-21 octombrie a.c., în municipiul Suceava, în parcare Iulius Mall. Acesta a ajuns deja la XI-a ediție fiind organizat de Consiliul Județean Suceava, Centrul Cultural „Bucovina”, Asociația „Produs în Bucovina”, Asociația pentru Turism „Bucovina” și Iulius Mall Suceava. Locuitorii Sucevei, și nu numai, au putut achiziționa produse tradiționale, preparate din carne, lactate, produse de panificație și patiserie, zacuscă, diverse sortimente de tocană de toamnă și murături, fructe, miere de albine și produse apicole, legume, ciuperci. Mai mult, doritorii au putut să se delecteze cu tradiționalele produse de stână, cu mâncăruri de miel, balmoș, sarmale, hribi cu smântână și mămligă, porc la proțap, scrijele cu slănină, cu preparate la grătar. Iubitorii de dulciuri au avut la dispoziție prăjituri, plăcinte, torturi, dar și numeroase sortimente de dulceață.

Deschiderea oficială a Târgului de Toamnă „Produs în Bucovina” a avut loc în prezența președintelui Consiliului Județean Suceava, Gheorghe Flutur. Acesta a acordat „Meritul Bucovinei” președinților Asociației „Produs în Bucovina” și primarului Municipiului Suceava – Ion Lungu.

Pe parcursul târgului, interpreți și formații folclorice au susținut un bogat program artistic. Programul folcloric al zilei de sâmbătă a început de la ora 13:00 cu Fanfara „Buniți” Mihoveni și a continuat, până la ora 20:00, cu Formația de dansuri „Izvorașul” Liteni, Formația de dansuri ucrainene „Cervona Kalena” Negostina, Grupul folcloric „Obcina stânișoarei” Mălini, Grup folcloric „Străjerii” Dolheștii Mici, Formația de dansuri „Mănăstireni” Mănăstirea Humorului, Ansamblul folcloric „Pădurețul” Cacica și interpreți ai cântecului po-

Tabloul pictat de artist a rămas la școala noastră și va fi pentru noi „un impuls” în continuarea muncii și învățării.

Această întâlnire excepțională va rămâne adânc înrădăcinată în memoria noastră.

Trad. Ilona Biseada

Jesienne Targi „Produs în Bucovina”

Tegoroczne Jesienne Targi „Produs în Bucovina” (Wyprodukowano na Bukowinie) odbyły się w dniach 19-21 października w Suczawie na parkingu centrum handlowego Iulius Mall. Była to już XI edycja imprezy, organizowanej przez Radę Województwa Suczawa, Centrum Kulturalne „Bucovina”, Stowarzyszenie „Produs în Bucovina”, Stowarzyszenie na rzecz Turystyki „Bucovina” i centrum handlowe Iulius Mall w Suczawie. Mieszkańcy Suczawy i okolic mogli zakupić podczas targów tradycyjne produkty wędliniarskie, nabiałowe, pieczywo i wyroby cukiernicze, „zacuscă” i inne jesienne przetwory z warzyw, a także owoce, miody i przetwory pszczelarskie, warzywa, grzyby. Mogli także spróbować tradycyjnych produktów wyrobionych w bacówkach, potraw z jagnięciny, gołąbków, grzybów ze śmietaną i mamałygą, „balmoșu”, prosiaka pieczonego na rożnie, „srijeli” ze słoniną czy potraw z grila. Miłośnicy słodkości natomiast mieli do wyboru mnóstwo ciast, „plăcinte”, tortów, ale też wiele rodzajów konfitur.

Jesienne Targi „Produs în Bucovina” oficjalnie otworzył przewodniczący Rady Województwa Suczawa Gheorghe Flutur. Odznaczył on medalem „Meritul Bucovinei” (Zasługi dla Bukowiny) prezesa Stowarzyszenia „Produs în Bucovina” i burmistrza Suczawy Ion Lungu.

Podczas Jesiennych Targów bogaty program artystyczny na scenie zaprezentowały grupy folklorystyczne i soliści z całego regionu. Sobotni koncert rozpoczęła o godz. 13:00 Fanfara „Buniți” z Mihoveni. Do godz. 20:00 wystąpiły także zespoły: „Izvorașul”

pular suceveni. Printre aceștia s-a numărat și Ansamblul folcloric „Mała Pojana” din Poiana Micului care a încântat publicul cu dansurile și cântecele populare poloneze.

Duminică, programul artistic a continuat tot de la ora 13:00, acesta a fost deschis de Fanfara „Stamate” Fântânele și a continuat cu Grupul folcloric „Cetina” Vama, Formația de dansuri ucrainene „Kozaciok” Bălcăuți, Ansamblul folcloric „Dor bucovinean” Botoșana, Ansamblul Artistic „Ciprian Porumbescu” Suceava, Grup vocal-instrumental „Piatra Șoimului” Câmpulung Moldovenesc, Formația de dansuri „Plaiurile Pojorâței” Pojorâta, Grup vocal-instrumental „Dor bucovinean” Siret, Ansamblul folcloric „Arcanul” Fundu Moldovei și interpreți ai cântecului popular din județ.

Ierzyńska Michałina Budaś

Foto: Agneșca Polacec

z Liteni, „Cervona Kalena” z Negostiny, „Obcina stânișoarei” z Mălini, „Străjerii” z Dolheștii Mici, „Mănăstireni” z Mănăstirea Humorului, „Pădurețul” z Kaczyki i suczawscy soliści ludowi. Na scenie tego dnia wystąpił także zespół folklorystyczny „Mała Pojana” z Pojany Mikuli, który zaprezentował widzom swoje polskie pieśni i tańce.

Niedzielnny koncert, także o godz. 13:00, rozpoczęła orkiestra „Stamate” z Fântânele, po której wystąpiły zespoły: „Cetina” z Vamy, „Kozaciok” z Bălcăuți, „Dor bucovinean” z Botoșany, „Ciprian Porumbescu” z Suczawy, „Piatra Șoimului” z Câmpulung Moldovenesc, „Plaiurile Pojorâței” z Pojorâty, „Dor bucovinean” z Seretu, „Arcanul” z Fundu Moldovei i soliści ludowi z całego województwa.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Schimb de experiență

În perioada 22-23 octombrie a.c., Uniunea Polonezilor din România a găzduit un grup de etnici polonezi din comunitatea poloneză din orașul Bălți din Republica Moldova. La solicitarea acestora, s-a hotărât organizarea unui schimb de experiență și vizită de documentare intitulată „Din Bălți la Suceava – pe urmele strămoșilor” în domeniul protejării și promovării entității etnice, lingvistice și culturale între membrii comunităților poloneze din Bucovina și aceștia. Scopul acestei întâlniri de lucru a fost acela de a discuta despre cultură, tradiții, obiceiuri, despre istoria venirii comunități etnice poloneze pe teritoriul actual al României și totodată

Wymiana doświadczeń

W dniach 22-23 października br. Związek Polaków w Rumunii odwiedziła grupa Polaków z Bielic w Republice Mołdawii. W odpowiedzi na propozycję gości zrealizowano projekt pod nazwą „Z Bielic do Suczawy – śladami naszych polskich przodków”, polegający na wymianie doświadczeń i wiedzy na temat zachowania i promowania tożsamości narodowej, językowej i kulturalnej pomiędzy społecznością polską na Bukowinie i w Mołdawii. Celem tego spotkania roboczego były rozmowy na temat kultury, tradycji, obyczajów, historii przybycia polskiej mniejszości na teren dzisiejszej Rumunii i Republiki Mołdawii, a także na

istoria venirii comunității etnice poloneze pe teritoriul actual al Republicii Moldova, eventuale posibilități de colaborare între reprezentanții acestor două organizații și întâlnirea cu membrii comunității poloneze din Sologhețu Nou.

temat ewentualnych możliwości współpracy pomiędzy przedstawicielami obu organizacji polonijnych oraz spotkanie z członkami polskiej społeczności z Nowego Sokoła.

Pe 22 octombrie, aceștia au vizitat Mina de sare din Cacica, Grota și Sanctuarul Marian de la Cacica. Seara a început cu o slujbă la biserica „Coborârea Duhului Sfânt” din Sologhețu Nou și a urmat cu o cină festivă și un program artistic pregătit de copiii din grupa mijlocie al Ansamblului de cântece și dansuri „Sołoneczanka”. După terminarea programului artistic a urmat o sesiune de convorbiri în care președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher a ținut să evidențieze cât de importante sunt cunoștințele istoriei și culturii țării mame.

Cea de a doua zi a început cu vizitarea Cetății de Scaun a Sucevei și a Muzeului de Istorie a Sucevei. Acest schimb de experiență s-a încheiat cu vizitarea sediului central al Uniunii Polonezilor din România – Domul Polak din Suceava, unde membrii comunității poloneze din Republica Moldova au avut ocazia să se în-

22 października goście z Bielic zwiedzili kopalnię soli w Kaczyce oraz sanktuarium maryjne i grotę. Wizyta w Nowym Sokołcu rozpoczęła się Mszą św. w kościele pw. Zesłania Ducha Świętego, po której odbyło się spotkanie w Domu Polskim z programem pieśni i tańców w wykonaniu średniej grupy wiekowej zespołu ludowego „Sołoneczanka”. Po zakończeniu części artystycznej nastąpiły dyskusje, podczas których prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher podkreślał przede wszystkim jak ważna jest znajomość historii i kultury kraju ojczystego.

Następny dzień rozpoczęło zwiedzanie suczawskiej Twierdzy Tronowej i Muzeum Historii w Suczawie. Wizyta gości z Bielic zakończyła się w siedzibie Związku Polaków w Rumunii – Domu Polskim w Suczawie, gdzie grupa Polaków z Republiki Mołdawii miała okazję spotkać się z przedstawicielami polskiej

tâlnească cu membrii comunității din Suceava pentru a putea împărtăși din istoria și activitatea ambelor organizații.

Ierzyńska Michalina Budaș

Foto: Ierzyńska Michalina Budaș

społeczności mieszkającej w Suczawie i wymienić się informacjami na temat historii i działalności obu organizacji polonijnych.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Topnieje Klub Seniorów

Tuż po reaktywowaniu w marcu 1990 r. Związku Polaków w Rumunii „Dom Polski” w Bukareszcie, po wizytach i spotkaniach z Polonią węgierską i amerykańską, dr Halina Jadwiga Miklaszewska wystąpiła z inicjatywą założenia Klubu Seniorów.

Idea ta spotkała się z dużym zainteresowaniem naszych starszych członków, którzy wybrali na prezesa właśnie panią Miklaszewską. Pełniła tę funkcję przez ponad 15 lat, do swojej śmierci w 2008 r. Następ-

Se topește Clubul Seniorilor

Imediat după reactivarea în martie 1990 a Uniunii Polonezilor din România „Dom Polski” din București, după vizite și întâlniri cu diaspora poloneză din Ungaria și SUA, doamna dr. Halina Jadwiga Miklaszewska a venit cu inițiativa înființării unui Club al Seniorilor.

Această idee a stârnit un mare interes printre membrii noștri mai în vârstă, care au ales-o drept președinte pe doamna Miklaszewska. Dumneaei a ocupat această funcție timp de peste 15 ani, până la decesul său din anul 2008. Următorul președinte al Clubului Senio-

Zdjęcie Klubu Seniorów sprzed ponad 10 lat. W środku ambasador Michał Klinger z małżonką
Fotografia membrilor Clubului Seniorilor cu mai bine de 10 ani în urmă. În mijloc ambasadorul Michał Klinger cu soția

nym prezesem Klubu Seniorów była w okresie 2008-2013 śp. Irena Petrică, a obecnie jest nim Krystyna Nicolau.

Do Klubu Seniorów w Bukareszcie należą wszyscy starsi członkowie, w większości emeryci. Ich liczba waha się od 40 do 60 osób. Wielu z nich, tak panie, jak i panowie, to nasi najaktywniejsi członkowie, którzy znają dobrze język polski, udzielają się i są obecni na wszystkich naszych imprezach i spotkaniach. To oni właśnie dbają, by zachować jak najlepiej naszą polskość, język, tradycje, wiarę.

Bez nich nasza działalność byłaby o wiele skromniejsza! Zajmują się oni organizacją stałych imprez, jak: Dzień Babci i Dziadka, wigilia Bożego Narodzenia, dzielenie się święconym jajkiem, śpiewanie kolęd i pieśni patriotycznych, Dzień Wszystkich Świętych i Dzień Zaduszny czy też zapomogami i paczkami dla seniorów z okazji świąt religijnych, odwiedzaniem chorych i samotnych w domu lub szpitalu razem z księdzem, badaniami przez lekarzy polskich lub polonijnych w Domu Polskim lub w mieszkaniach prywatnych, rozdawaniem leków, witamin, szczepionek przeciwko grypie itp. Także wyjazdami do Polski na wycieczki, odpoczynek sanatoryjny (np. do Rymanowa Zdroju) lub ostatnio na spotkania Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Olsztynie.

Niestety problemy nie omijają naszych seniorów. Wiek, choroby, niskie emerytury, samotność, trudności z poruszaniem się w dużym, zatłoczonym mieście – wszystko to powoduje, że wielu z nich coraz rzadziej może przychodzić do Domu Polskiego.

Wielu z nich odchodzi także na zawsze. Niedawno opuściła nas seniorka klubu – pani Teofilia Ecaterina Gospodinov (z domu Zworska) w wieku 104 lat! Przez wiele lat była nauczycielem matematyki w prestiżowych stołecznych liceach, a w młodości także inspektorem szkolnym na Bukowinie, zajmującym się też mniejszością polską. Po 1990 r. działała aktywnie, tak w organizacji mniejszości polskiej, jak i bułgarskiej w Rumunii, do której należał jej mąż. Pięknie wychowali trójkę dzieci, miała także wnuki i prawnuki – wszystkim im przekazała szacunek dla korzeni: polskich, bułgarskich i rumuńskich.

Niedawno zmarła także w wieku 92 lat pani Jadwiga Dumbravă. Przez wiele lat pracowała w Ambasadzie RP w Bukareszcie, dużo tłumaczyła. Prawie do ostatniej chwili starała się być obecna na wszystkich naszych spotkaniach.

Niech z Bogiem spoczywają, wraz z innymi, którzy opuścili nas w tym roku: śp. Ireną Petrică, Marią Constantinescu, Vladimirem Lanivschim.

A wszystkim innym seniorom z Bukaresztu i całej Rumunii życzymy z całego serca dużo zdrowia, radości, spokoju, satysfakcji i wszystkiego najlepszego! Jesteście dla nas bardzo ważni i cieszymy się każdą chwilą i okazją do bycia razem. Sto lat!

rilor București a fost doamna Irena Petrică – în perioada 2008-2013, iar în prezent funcția este îndeplinită de doamna Krystyna Nicolau.

Din Clubul Seniorilor fac parte toți membrii în etate ai organizației noastre, în marea lor majoritate pensionari. Numărul lor variază între 40 și 60 de persoane. Mulți dintre ei, atât doamne, cât și domni, sunt dintre membrii noștri cei mai activi, care cunosc bine limba polonă, care se implică și sunt prezenți la toate manifestările și întâlnirile noastre. Ei se îngrijesc să ne păstrăm cât mai bine specificul nostru polonez, limba, tradițiile, credința.

Fără ei activitatea noastră ar fi cu mult mai modestă. Ei organizează și manifestări specifice, cum ar fi: Ziua Bunicii și a Bunicului, Wigilia – de Ajunul Crăciunului, Împărțirea Oului Sfințit de Paști, cântarea de colinde și de cântece patriotice, ajutoare bănești și pachete pentru seniori cu ocazia sărbătorilor religioase, Ziua Tuturor Sfinților și a Tuturor Credincioșilor Răposați, vizitări ale bolnavilor și a celor singuri, acasă sau la spital, împreună cu preotul, consultarea de către medici polonezi sau din diaspora poloneză, la Dom Polski sau în locuințele personale, distribuirea de medicamente, vitamine, vaccinuri antigripale ș.a. De asemenea, deplasări în Polonia, în excursii, pentru odihnă, tratament (de exemplu, la Rymanów Zdrój) sau mai recent la cursurile Academiei Vârstei a Treia de la Olsztyn.

Din păcate, problemele nu-i ocolesc pe seniorii noștri: vârsta, bolile, pensiile sau veniturile mici, singurătatea, greutatea în deplasarea într-un oraș mare, foarte aglomerat, fac ca tot mai mulți să poată tot mai rar veni la Dom Polski București.

Și mulți dintre ei ne părăsesc pentru totdeauna. În ultima perioadă, a plecat dintre noi cea mai vârstnică membră a Clubului: doamna Teofilia Ecaterina Gospodinov (născută Zworska), în vârstă de 104 ani! A fost vreme de mulți ani profesoară de matematică la licee de prestigiu din capitala României, iar în tinerețe a fost și inspector școlar în Bucovina, ocupându-se și de minoritatea poloneză. După 1990 a acționat intens atât în organizația minorității poloneze, cât și în cea bulgară din România, din care a făcut parte soțul ei. Au crescut frumos trei copii, avea nepoți și strănepoți – tuturor le-a transmis păstrarea respectului pentru rădăcinile lor: poloneze, bulgare sau românești.

Nu demult a decedat și doamna Jadwiga Dumbravă, la vârsta de 92 de ani. A lucrat mulți ani la Ambada Republicii Polone la București și a tradus numeroase cărți. Aproape până în ultima clipă s-a străduit să fie prezentă la toate întâlnirile noastre.

Să se odihnească în pace împreună cu ceilalți care ne-au părăsit în acest an: Irena Petrică, Maria Constantinescu, Vladimir Lanivschii.

Iar tuturor celorlalți Seniori rămași, din București și din toată România, le urăm din toată inima: multă sănătate, bucurii, liniște, satisfacții, tot ce este mai bun! Sunteți foarte importanți pentru noi și ne bucurăm de fiecare clipă și ocazie în care suntem împreună. La mulți ani (cel puțin 100 conform urării poloneze)!

Forum polsko-rumuńskich przedsiębiorców

Każdy człowiek zainteresowany jest, nawet podświadomie, ekonomią. Towarzyszy ona każdemu z nas w życiu codziennym poprzez dwa czynniki: pieniądze i pracę. Ekonomia jest także związana ze szczęściem istoty ludzkiej. Wielki myśliciel starożytności – Arystoteles powiedział, że człowiekowi, poza cnotami jako dobrami duchowymi do osiągnięcia szczęścia niezbędne są także dobra zewnętrzne. To właśnie dlatego tak ważne jest, aby spróbować lepiej zrozumieć ekonomię. Jako sztuka odnajdywania jak najlepszych rozwiązań ma za zadanie poprawiać warunki bytowe człowieka i zabezpieczać go przed ponoszeniem zbyt dużych kosztów za dobra codzienne.

Z tych też powodów zorganizowano w sobotę 13 października br. o godz. 11:00 spotkanie członków „Dому Polskiego” w ich siedzibie w Bukareszcie pod tytułem „Forum polsko-rumuńskich przedsiębiorców”.

Obecny na spotkaniu był Konsul RP Andrzej Kalinowski. Program spotkania był następujący:

1. Możliwości inwestycyjne na rynku rumuńskim (prelegent dr Adrian Mociulski).
2. Zmiany prawne i gospodarcze w rumuńskim środowisku biznesowym (prelegent adwokat Radu Romanowski).
3. Ewolucja polsko-rumuńskiej wymiany gospodarczej w 2018 r. (prelegent prawnik Danuta Roman).
4. Dyskusje.

Na początku Adrian Mociulski, autor książki „Mic tratat de bunăstare” (Mały traktat dobrobytu) opublikowanej w wydawnictwie Curtea Veche mówił o możliwościach rynku kapitałowego, a także o odpowiedzialności wobec finansów osobistych, biorąc pod uwagę inflację, która obniża wartość pieniądza. Następnie Radu Romanowski przedstawił zmiany w Kodeksie Cywilnym i w Kodeksie Postępowania Cywilnego, mające na celu wywarcie pozytywnego wpływu na rumuńskie środowisko biznesowe (skrócenie czasu trwania procesu cywilnego, uprawnienia sędziego do przeglądu umowy w odniesieniu do klauzul abuzywnych, zwiększenie skuteczności wymuszonej egzekucji, wprowadzanie nowych kar za przestępstwa gospodarcze, zmiany w Ustawie o Niewypłacalności, aby zapobiec bankructwu firm z problemami z płynnością). Po-

Forumul investitorilor polono-români

Fiecare om este interesat în subconștientul său de economie. Ea ne însoțește în viața de zi cu zi prin intermediul a doi factori: banii și munca. Economia este legată și de fericirea ființei omenești. Marele gânditor al Antichității, Aristotel, a spus că pentru om, în afară de virtuți ca bunuri spirituale „fericirea are nevoie și de bunuri exterioare”. De aceea este atât de important să încercăm să înțelegem economia. Ca artă a găsirii celor mai bune soluții, ea are ca sarcină, să îmbunătățească condițiile de viață ale omului și să-l asigure împotriva riscului unor costuri prea ridicate pentru bunurile cotidiene.

Din aceste considerente, sâmbătă, 13 octombrie a.c. a fost organizată o întâlnire a membrilor „Dom Polski” București, sub titlul „Forumul investitorilor polono-români”.

A fost prezent și Consulul R.P. Andrzej Kalinowski. Programul întâlnirii a fost următorul:

1. Oportunități investiționale pe piața românească (lector: dr. Adrian Mociulski).
2. Schimbări juridice și economice în mediul de afaceri românesc (lector: avocat Radu Romanowski).
3. Evoluția schimburilor economice polono-române în 2018 (lector: jurist Danuta Roman).
4. Discuții.

La început, Adrian Mociulski, autorul cărții „Mic tratat de bunăstare” publicate la Editura „Curtea Veche” a vorbit despre oportunitățile pieței de capital, cât și despre responsabilitatea față de finanțele personale ținând cont de inflația care erodează valoarea banilor. În continuare, Radu Romanowski a prezentat modificări ale Codului Civil și ale Codului de Procedură Civilă menite să producă un impact pozitiv asupra mediului de afaceri românesc (scurtarea duratei procesului civil, posibilitatea judecătorului de a revizui contractul în ceea ce privește clauzele abuzive, creșterea celerității executării silite, introducerea de noi pedepse pentru infracțiuni economice, modificări la Legea insolvenței pentru prevenirea intrării în faliment a firmelor cu pro-

tem Danuta Roman mówiła o ewolucji polsko-rumuńskiej wymiany gospodarczej w roku 2018 r., wspominając o znaczeniu Rumunii jako lidera wzrostu gospodarczego w Europie, o wzroście polskiego eksportu na rumuński rynek, a także o wspólnym interesie polskich i rumuńskich inwestorów.

Zaprezentowane tematy cieszyły się zainteresowaniem obecnych. Uczestnicy spotkania zadawali różne pytania. Jedno z nich dotyczyło dostępu do funduszy europejskich jako tematu na kolejną debatę. Dyskusje były ciekawe i dzięki przedstawionym informacjom użyteczne dla obecnych. Postanowiono zorganizować także inne spotkania dotyczące kwestii gospodarczych i prawnych, będących przedmiotem zainteresowania polskiej i polonijnej wspólnoty w Rumunii.

Danuta Roman

Zdjęcia nadesłane przez autorkę | Fotografii trimise de către autoare

Spotkanie z polską poezją

W sobotę 27 października br. członkowie „Domu Polskiego” w Bukareszcie wzięli udział w promocji tomu poezji „Czas dawno miniony” znanego polskiego współczesnego poety Aleksandra Nawrockiego, w tłumaczeniu prof. dr. Constantina Geambașu. Z tej okazji Justyna Szczepaniak z Wydziału Polonistyki Uniwersytetu w Bukareszcie i znana poetka Passionaria Stoicescu recytowały wiersze poety po polsku i po rumuńsku.

Lektorka dr Marina Ilie mówiła o postaci Aleksandra Nawrockiego – poety, prozaika i eseisty, tłumacza, krytyka literackiego, redaktora, wydawcy, organizatora międzynarodowych festiwali poetyckich pod patronatem UNESCO i Ministerstwa Kultury. Opowiadała o swoim udziale w XI Festiwalu Poezji Słowiańskiej, który odbył się w Warszawie w dniach 22-24 października br. Przedstawiła także wydane przy tej okazji „20 lat Poezji Dzisiaj”, które zawiera wiersze i eseje twórców polskojęzycznych z Polski i pochodzących z Polonii światowej. W tym także esej Danuty Roman pod tytułem „Rola wychowawcza polskiej rodziny w XIX w. i na początku XX w. Niedzielscy – polska rodzina bukowińska”. Esaj był prezentowany podczas sympozjum odbywającego się w ramach Dni Polskich

Întâlnire cu poezia polonă

Sâmbătă, 27 octombrie a.c., membrii „Dom Polski” București au participat la prezentarea volumului de poezii „Timpul demult trecut” al cunoscutului poet polonez contemporan Aleksander Nawrocki, în traducerea prof. dr. Constantin Geambașu. Cu această ocazie, Justyna Szczepaniak din partea Catedrei de Polonistică a Universității București și cunoscuta poetă Passionaria Stoicescu au recitat versuri în polonă și română.

Lect. dr. Marina Ilie a vorbit despre personalitatea lui Aleksander Nawrocki – poet, prozator și eseist, traducător, critic literar, editor, redactor, organizator de festivaluri internaționale de poezie sub egida UNESCO și a Ministerului Culturii. A vorbit despre participarea sa la al XI-lea Festival de Poezie Slavă care a avut loc la Varșovia în perioada 22-24 octombrie a.c. A prezentat și antologia care a fost editată cu această ocazie cu titlul „20 de ani de Poezie Astăzi” și care conține poezii și eseuri ale creatorilor de limbă polonă din Polonia și din diaspora poloneză din întreaga lume. Printre ele este și esaj Danutei Roman cu titlul „Rolul educativ al familiei poloneze la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX. Familia Niedzielski – familie poloneză din Bucovina”. Esajul a fost prezentat la

we wrześniu br. w Suczawie. O tym wielkim kulturalnym wydarzeniu dla Polonii rumuńskiej, organizowanym co roku w sercu Bukowiny, wspaniały materiał do publikacji napisał także Aleksander Nawrocki.

Przy końcu imprezy Danuta Roman podkreśliła wkład poety i prozaika w promowanie polskiej i polonijnej kultury. Powiedziała, że Polonia rumuńska czuje się zaszczycona faktem, że wybrano i opublikowano pracę członka polonijnej wspólnoty w międzynarodowej jubileuszowej literackiej antologii. To jest potwierdzeniem wartości i potencjału twórczego Polonii rumuńskiej i także zachętą dla polskojęzycznych twórców, aby iść dalej drogą literacką. Wspomniała, że Związek Polaków w Rumunii stara się wspierać wartościowe prace, publikując monografie polskich miejscowości w Rumunii, takich jak Nowy Sołonec czy Plesza, tomy wierszy, eseje.

W ten sposób praca literacka i artystyczna twórców polskojęzycznych Polonii rumuńskiej przyczynia się do zachowania tożsamości narodowej, do wzbogacania kultury i historii wspólnoty polskiej w Rumunii, do zachowania polskich tradycji i wartości na ziemi rumuńskiej. Ważną rolę w tym odgrywa do wartościowywanie polskiej tradycji. Wielki polski pisarz Henryk Sienkiewicz porównuje ją do klejnotu, który należy pokazywać w pełnym świetle, pisząc, że: „Tradycja polska powinna promieniować. Powinna rzucać blask na życie i zabarwiać je”.

Danuta Roman

Zdjęcia nadesłane przez autorkę | Fotografii trimise de către autoare

simpozionul din cadrul Zilelor Culturii Polone ce a avut loc la Suceava în septembrie a.c. Despre acest mare eveniment cultural al comunității polonezilor din România ce are loc în fiecare an în inima Bucovinei este inclus în antologie un frumos material scris de Aleksander Nawrocki.

În final Danuta Roman a subliniat aportul acestui cunoscut poet și prozator în promovarea culturii polone și a diasporei polone. A afirmat că diaspora polonă din România se simte onorată de faptul că opera unui membru al comunității a fost selectată și publicată într-o antologie literară jubiliară internațională. Această publicare este o confirmare a valorii și a potențialului creator al comunității polonezilor din România, un îndemn pentru creatorii de limba polonă ai minorității de a pași în continuare pe drumul artei cuvintelor. A menționat faptul că Uniunea Polonezilor din România se preocupă de publicarea lucrărilor de valoare ale membrilor săi, publicând monografii ale unor așezări poloneze cum sunt Solonețu Nou sau Pleșa, volume de versuri, eseuri.

Astfel opera literar-artistică a creatorilor de limba polonă ai comunității contribuie la păstrarea identității naționale, la îmbogățirea culturii și istoriei diasporei poloneze, la păstrarea tradițiilor și valorilor polonezilor din România. În acest demers un rol important îl are valorificarea tradiției pe care marele scriitor polonez Henryk Sienkiewicz o compara cu o bijuterie care trebuie pusă în lumină. El spunea că: „Tradiția polonă trebuie să radieze. Ea trebuie să dea strălucire și culoare vieții”.

Gdzie ręk do pomocy wiele, tam robota w rękach się pali

Podobno przeprowadzka należy do pierwszej piątki najbardziej stresujących doświadczeń w życiu człowieka, zaraz po tak traumatycznych wydarzeniach jak śmierć bliskiej osoby, rozwód, trwałe okaleczenie, ciężka nieuleczalna choroba czy nagła utrata pracy. Nie da się ukryć, że coś w tym jest, zwłaszcza, jeśli przenosiny mają miejsce niespodziewanie i po wielu latach działalności w danym miejscu. Trudno podejść do tego rodzaju zadania z euforią i nie poczuć się przytłoczonym ilością szczegółów, o których trzeba pomyśleć przy tego rodzaju przedsięwzięciu.

Unde-s mulți, puterea crește

Se spune că mutatul e una dintre primele cinci cele mai stresante experiențe din viața omului, imediat după evenimente grave ca moartea unei persoane apropiate, divorțul, un accident cu urmări grave, o boală incurabilă sau pierderea bruscă a locului de muncă. În mod evident există o doză de adevăr în această afirmație, mai ales dacă vestea mutării vine pe neașteptate, după mulți ani în care ți-ai desfășurat activitatea în același loc. E greu să te apuci de o astfel de treabă cu încântare și să nu te simți copleșit de mulțimea detaliilor la care trebuie să te gândești înainte de mutarea propriu-zisă.

Podobnie było z nami, kiedy pod koniec roku akademickiego 2017/2018 całkiem niespodziewanie otrzymałyśmy pismo od władz uniwersytetu, informujące nas o konieczności zwolnienia sali nr 402 na Wydziale Ekonomicznym, w której od początku swojego istnienia, czyli od 2003 r., mieściła się siedziba Centrum Języka i Kultury Polskiej. Wyznaczony na koniec sierpnia termin opuszczenia sali brzmiał jak wyrok, wydawał się być bardzo krótki, prawie nierealny, tym bardziej, że jeszcze nie wiadomo było dokąd mamy się przeprowadzić?

În această situație ne-am aflat și noi când, la sfârșitul anului academic 2017-2018, am primit o scrisoare neașteptată din partea conducerii universității prin care eram anunțați că nu ne mai putem desfășura activitatea în sala 402 de la Facultatea de Științe Economice, unde ne aflam încă de când a fost înființat Centrul, adică din anul 2003. În plus, faptul că trebuia să ne mutăm până la sfârșitul lunii august a sunat ca un fel de sentință, deoarece timpul era foarte scurt, și mai ales pentru că nu știam exact unde urma să ne mutăm.

Fot. Małgorzata Tomaszewicz

**Ioana Diaconu-Mureșan. Pozeznanie ze stară sedzibă Centrum Poloneg na Wydziale Ekonomicznym UBB
Rămas bun vechiului sediu al Centrului Polonez de la Facultatea de Științe Economice a UBB**

W pierwszej chwili ze smutkiem i pewną irytacją pomyślałam o nieuniknionej konieczności przeorganizowania własnych planów wakacyjnych, niesprawiedliwości dziejowej i upale lejącym się z nieba. Oczekiwanie pomocy ze strony studentów i lokalnej Polonii w samym środku wakacji wydawało się zupełnie niedorzeczne.

Wiadomo nie od dziś, że przy przeprowadzaniu wielkich przedsięwzięć najtrudniej jest zrobić ten pierwszy krok. Tak też było i tym razem. Po początkowym przerażeniu i ogólnej dezorientacji zakasałyśmy rękawy i zabrałyśmy się do pracy, czyli do znoszenia kartonów, organizowania worków na książki i wszelkich przyborów, niezbędnych do pomyslnego przeprowadzenia akcji.

W całym tym przedsięwzięciu nie zabrakło też wyraźnie odczuwalnej opieki boskiej, która objawiała się tym, że mimo wakacji zupełnie niespodziewanie pojawiały się osoby, które choćby jednorazowo przez kilka godzin mogły nam pomóc. Dzięki temu wielogodzinne segregowanie, pakowanie i rozpakowywanie,

În primul moment, m-am gândit cu tristețe și o oarecare iritare că n-am nicio scăpare și voi fi nevoită să-mi anulez planurile personale de vacanță, că viața e nedreaptă - și mai era și canicula! Solicitarea ajutorului din partea studenților și polonezilor din oraș în mijlocul vacanței părea ceva total absurd.

Este bine cunoscut faptul că în cazul marilor provocări, cel mai greu e să faci primul pas. Așa a fost și de data aceasta. După ce am trecut peste frica de la început și am ieșit din starea de dezorientare generală, ne-am suflecat mânecile și-am trecut la treabă, mai exact la căratul cutiilor, organizarea sacilor pentru cărți și a tuturor lucrurilor esențiale pentru ca operațiunea să fie eficientă.

În toată operațiunea nu a lipsit ajutorul Celui de Sus manifestat prin faptul că deși vacanța era în toi, într-un mod absolut neașteptat și-au făcut apariția persoane care să ne ajute, fie chiar și pentru câteva ore. Datorită lor, acțiunea de sortare, împachetat-despachetat, care a durat ore întregi și care, fără îndoială, ne-a obosit atât fizic, cât și psihic a fost o excelentă ocazie să ne întâl-

mimo niekwestionowanego zmęczenia fizycznego i psychicznego, stało się okazją do bardzo przyjemnych spotkań, rozmów, głębszego poznania się w nowych okolicznościach i zawarcia wartościowych przyjaźni.

Cristina Rogojan

Najbardziej nieoczekiwane było dla mnie pojawienie się i zaangażowanie w akcję przeprowadzkową naszych dawnych studentów, którzy mimo upływu lat i aktywnego życia zawodowego w różnych miejscach Europy nadal czują się bardzo związani z Centrum w Klużu.

**Weronika Iepure-Górska i wolontariuszki z kościoła Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich z Klużu
Weronika Iepure-Górska și călugărițele voluntare de la biserica lui Isus Hristos a Sfinților din Zilele din Urmă
Anna Bojarska ze wspólnoty Focolare z Klużu | Anna Bojarska din Mișcarea Focolarelor din Cluj**

Manuela Barbu, Flaviu Orăștean, Ioana Diaconu-Mureșan

Po tym jak emocje przeprowadzkowe już opadły, zaczęłam dostrzegać szereg ewidentnych korzyści wynikających z nowej lokalizacji Centrum. Nasza no-

nim, są diskutăm, ne-am cunoscut mai bine în aceste noi împrejurări și, în final, am legat prietenii valoroase.

Pentru mine, partea cea mai plăcută a fost intervenția neașteptată și implicarea în tot procesul de muta-

Orsolya Ándras

re a foștilor noștri studenți, care deși trăiesc și lucrează în diferite locuri din Europa, se simt în continuare legați de Centrul de Cultură Poloneză din Cluj.

După ce au trecut emoțiile mutatului, am început să văd avantajele evidente pe care le aduce noua noastră locație. Sediul nostru și biblioteca poloneză

„Kazimiera Hłakowiczówna” se află în centrul orașului, pe strada Moșilor, nr. 11, la etajul 4, sălile 400 și 401 și arată minunat!

wa siedziba wraz z Polską Biblioteką im. Kazimierza Hłakowiczówniej, znajdująca się teraz w samym centrum miasta, przy ulicy Mołżilor nr 11, na czwartym piętrze, w salach 400 i 401, składa się z dwóch jasnych pomieszczeń i wygląda wspaniale!

Małgorzata Tomasziewicz z technikami UBB w nowej siedzibie Centrum Polskiego
Małgorzata Tomasziewicz cu tehnicienii UBB, la noul sediu al Centrului Polonez
Pierwsze selfy w nowej siedzibie Centrum Polskiego | Primul selfie la noul sediu al Centrului Polonez

Przy tej okazji chciałabym najserdeczniej podziękować wszystkim osobom i instytucjom, których pomoc na poszczególnych etapach naszej przeprowadzki była nieoceniona: władzom Uniwersytetu Babeş-Bolyai za doskonałe wsparcie techniczno-logistyczne, Instytutowi Polskiemu w Bukareszcie za okazaną pomoc materialną oraz Orsolym András, Manueli Barbu, Annie Bojarskiej, Weronice Iepure-Górskiej, Flaviu Orăştean, Alinie Pelea, Cristinie Rogojan, siostrze wolontariuszkom z kościoła Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich z Klużu za poświęcony czas, zaangażowanie oraz wysiłek fizyczny. Szczególne podziękowania należą się Joanie Diaconu-Mureşan, z którą razem w miarę możliwości starałyśmy się stawić czoła temu wyzwaniu.

Doświadczenie przeprowadzki pokazało mi po raz kolejny, że strach ma wielkie oczy. Okazuje się, że w obliczu trudnych zadań jednak nie jesteśmy sami, a realna pomoc drugiego człowieka jest jak dotknięcie anioła.

Małgorzata Tomasziewicz
– lektorka języka polskiego
na Uniwersytecie Babeş-Bolyai w Kluż-Napoka

NICOLAE MAREŞ la 80 de ani*

Absolwent al Facultăţii de Filologie Polonă a Universităţii din Varşovia în anul 1966, Nicolae Mareş a fost repartizat după absolvire ca referent la Ministerul Afacerilor Externe. După un an de activitate la Direcţia Culturală, a fost trimis la Ambasada Română din Varşovia, unde şi-a desfăşurat cea mai mare parte a muncii diplomatice (peste 20 de ani), urcând toate treptele ierarhiei până la gradul de ministru plenipotenţiar. Excelent cunoscător al limbii şi culturii polone încă de la începutul activităţii sale şi-a îndreptat atenţia spre promovarea valorilor culturale româneşti în spaţiul pol-

Cu această ocazie aş dori să mulţumesc tuturor persoanelor şi instituţiilor care ne-au ajutat şi au făcut ca experienţa mutării centrului să fie una plăcută – conducerii Universităţii Babeş-Bolyai pentru ajutorul logistic şi tehnic, Institutului Polonez din Bucureşti pentru ajuto-

Fot. Ioana Diaconu-Mureşan

rul material, precum şi următoarelor persoane: Orsolym András, Manuela Barbu, Anna Bojarska, Weronika Iepure-Górska, Flaviu Orăştean, Alina Pelea, Cristina Rogojan. De asemenea, le mulţumesc călugăriţelor voluntare de la Biserica lui Isus Hristos a Sfinţilor din Zilele din Urmă pentru timpul lor, dar şi pentru efortul fizic. În mod special îi mulţumesc Joanei Diaconu-Mureşan, alături de care am încercat să facem faţă acestei provocări.

Experienţa mutatului mi-a arătat, încă o dată, că frica pândeste cu ochi mari din umbră. Mi-a arătat că în situaţiile dificile nu suntem singuri, iar ajutorul venit din partea aproapelui este ca o mângâiere divină.

Trad. Alexandra-Mariana Alexa

NICOLAE MAREŞ – w 80. urodziny*

Nicolae Mareş – absolwent filologii polskiej na Uniwersytecie Warszawskim w 1966 r., po ukończeniu studiów został przydzielony jako referent do Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Po roku pracy w Dyrekcji Kultury został skierowany do Ambasady Rumunii w Warszawie, gdzie spędził większą część swojej kariery dyplomatycznej (ponad 20 lat), przechodząc wszystkie szczeble w hierarchii aż do ministra pełnomocnego. Wyśmienity znawca języka i kultury polskiej od początku swojej działalności swoją uwagę skierował na promocję w Polsce rumuńskich walorów kulturalnych. Jest to czas, kiedy w Polsce ukazują się tłumaczenia poezji i prozy (zobacz tom poezji Mihai Eminescu w tłumaczeniu Stanisława R. Dobrowolskiego lub monografię George Călinescu poświęconą Eminescu pt. „Poeta miłości” w tłumaczeniu Danuty Bieńkowskiej). W tym czasie także wychodzi pierwsze wydanie „Historii Rumunii” polskiego historyka Juliusza Demela, wystawiane są rumuńskie sztuki teatralne. Młody rumuński dyplomata nawiązuje kontakty ze środowiskami litera-

lonez. Este perioada în care apar în Polonia traduceri importante din poezie și proză (vezi volumul de versuri Eminescu în transpunerea lui Stanisław R. Dobrowolski sau monografia „Eminescu. Poetul dragostei”, scrisă de George Călinescu, în traducerea Danutei Biełkowska). De asemenea, apare acum prima ediție „Istoria României” scrisă de istoricul polonez Juliusz Demel, se montează piese de teatru românești. Tânărul diplomat român stabilește legături cu mediul literar și academic, reușind să elaboreze și să finalizeze proiecte de anvergură, care au schimbat și îmbogățit imaginea despre cultura românească (vezi, printre altele, contribuția sa la înființarea catedrei de limba și literatura română la Cracovia și Poznań).

Ca diplomat nu s-a limitat la sarcinile curente, ci a cercetat documente de arhivă, texte și monografii importante ale evoluției relațiilor polono-române de-a lungul timpului, reușind să publice o carte fundamentală pentru înțelegerea dinamicii și a contextului acestor relații: *Raporturi româno-polone de-a lungul secolelor* (București, 2013; vezi și ediția a II-a revizuită și adăugită, Iași, 2016). În ultima perioadă, pornind de la cercetarea izvoarelor și de la textele de bază, a reușit să pună în lumină contribuția prestigioasă a doi diplomați români: Lucian Blaga și Eugen Ionescu (*Lucian Blaga – diplomat la Varșovia*, Iași, 2012; *Eugen Ionescu – diplomat român în Franța*, București, 2012), demonstrând astfel legătura importantă dintre cultură și diplomație. De altfel, pe parcursul întregii sale cariere, această legătură se observă în toate demersurile pe care le întreprinde. În Polonia a ajuns la rezultate diplomatice eficiente și datorită înțelegerii în profunzime a culturii și mentalității poloneze.

Paralel cu exercitarea profesiei de diplomat, Nicolae Mareș a continuat să lucreze cu pasiune și dăruire în domeniul științelor umaniste, îndeosebi al literaturii polone, istoriei și teologiei. A publicat numeroase articole și studii în reviste literare și de specialitate, a pregătit și tipărit monografii critice (*Lucian Blaga în limba polonă. Studiu și antologie lirică bilingvă română-polonă*, Editura eLiteratura, București, 2014; *Mihai Eminescu în limba polonă. Studiu și antologie*, Editura eLiteratura, București, 2018), antologii de versuri (vezi îndeosebi *Antologia poeziei poloneze – traducere și note bibliografice*, Editura Ivan Krasko, Arad, 2007; *Antologie de lirică contemporană poloneză*, Iași, 2013; 2015), incluzând poeți reprezentativi care atestă bogăția și deversitatea fenomenului liric polonez de-a lungul timpului.

Un capitol distinct îl constituie viața și opera Suveranului Pontif, Ioan Paul al II-lea, căruia Nicolae Mareș i-a consacrat o atenție deosebită, aplecându-se cu răbdare și pricepere asupra textelor poetice, filozofice și teologice ale umanistului polonez. Efortul cercetărilor asidue și pasionate s-a soldat cu publicarea câtorva monografii de referință, bine receptate în spațiul româ-

ckimi i akademickimi, pregăt看uje i realizez看je duze projekty, które zmienily i wzbogacyly wizerunek rumuńskiej kultury (jak, między innymi, wkład w utworzenie katedry języka rumuńskiego w Krakowie i Poznaniu).

Jako dyplomata nie ograniczał się do bieżących obowiązków, a studiował archiwalne dokumenty, teksty i ważne monografie dotyczące rozwoju stosunków polsko-rumuńskich na przestrzeni wieków, publikując fundamentalną dla zrozumienia dynamiki i kontekstu tych relacji książkę pt. „Stosunki rumuńsko-polskie na przestrzeni wieków” (Bukareszt 2013; zobacz także wydanie drugie poprawione i uzupełnione, Jassy 2016). W ostatnim okresie, rozpoczynając od zbadania tekstów źródłowych i podstawowych, udało mu się zaprezentować sylwetki dwóch dyptomatów rumuńskich – Luciana Blagi i Eugena Ionescu: *Lucian Blaga – diplomat la Varșovia* (Lucian Blaga – dyplomata w Warszawie), Jassy 2012; *Eugen Ionescu – diplomat român în Franța* (Eugen Ionescu – dyplomata rumuński we Francji), Bukareszt 2012, ukazując w ten sposób ważny związek między kulturą a dyplomacją. Zresztą, w czasie całej jego kariery można zaobserwować ten związek we wszystkich działaniach, jakie podejmował. W Polsce osiągnął skuteczne wyniki swojej pracy dyplomatycznej również dzięki głębokiemu rozumieniu polskiej kultury i mentalności.

Równocześnie z pracą w dyplomacji Nicolae Mareș z pasją i oddaniem realizował się jako humanista, zwłaszcza w dziedzinie literatury polskiej, historii i teologii. Opublikował wiele artykułów i studiów w specjalistycznych czasopismach literackich, przygotował i opublikował monografie krytyczne: *Lucian Blaga în limba polonă. Studiu și antologie lirică bilingvă româno-polonă* (Lucian Blaga w języku polskim. Studium i dwujęzyczna rumuńsko-polska antologia liryczna), Wydawnictwo eLiteratura, Bukareszt 2014; *Eminescu în limba polonă. Studiu și antologie* (Mihai Eminescu w języku polskim. Studium i antologia), Wydawnictwo eLiteratura, Bukareszt 2018, a także antologie i poezję – zobacz zwłaszcza: *Antologia poeziei poloneze* (Antologia polskiej poezji) – tłumaczenie i noty biograficzne, Editura Ivan Krasko, Arad 2007; *Antologie de lirică contemporană poloneză* (Antologia polskiej liryki współczesnej), Jassy 2013; 2015, publikując poetów reprezentatywnych, ukazujących bogactwo i różnorodność polskiego fenomenu lirycznego na przestrzeni czasów.

Oddzielny rozdział w zainteresowaniach Nicolae Mareșa stanowi życie i twórczość Ojca Świętego Jana Pawła II, któremu poświęcił szczególną uwagę, pochylając się umiejętnie i cierpliwie nad poetyckimi, filozoficznymi i teologicznymi tekstami polskiego humanisty. Te żmudne badania uwieńczone zostały publikacją kilku monografii, dobrze odebranych w Rumunii: *Ioan Paul al II-lea – Papa pentru mileniul al III-lea* (Jan Paweł II – Papież na III tysiąclecie), Wydawnictwo Colosseum, Bukareszt 2000 (wydanie II: Editura Hyperion, Kluż Napoka 2001); *Receptarea Papei Ioan Paul al II-lea în România* (Odbiór papieża Jana Pawła II w Rumunii), Wydawnictwo Colosseum, Bukareszt

nesc: *Ioan Paul al II-lea – Papa pentru mileniul al III-lea*, Editura Colosseum, București, 2000; ediția II-a, Editura Hyperion, Cluj-Napoca, 2001; *Receptarea Papei Ioan Paul al II-lea în România*, Editura Colosseum, București, 2004; *Ioan Paul al II-lea – un Papă Sfânt*, Editura Curtea Veche, București, 2009; *Sfântul Ioan Paul cel Mare*, Tipografia Moldova, Iași, 2015. Toate aceste texte demonstrează importanța analizei comparate și a viziunii critice a exegetului din afară. Pentru monografia „Sfântul Ioan Paul cel Mare” a primit diploma și ordinul *Pro Ecclesia et Pontifice* din partea Vaticanului.

O altă personalitate de anvergură, care s-a aflat în centrul preocupărilor polonistului român a fost mareșalul Józef Piłsudski, căruia i-a consacrat o amplă monografie bazată atât pe exegezele istoricilor polonezi, cât și pe documente din arhiva Ministerului de Externe, aducând date și informații inedite, referitoare îndeosebi la relațiile dintre Mareșal și Casa Regală a României (vezi *Józef Piłsudski. Monografie*, Editura ePublishers, București, 2015; ediția II-a, 2017 – cu prilejul aniversării a 150 de ani de la nașterea Mareșalului).

O altă componentă a activității rodnice și neobosite a lui Nicolae Mareș o constituie traduceri. În pofida timpului limitat din cauza obligațiilor diplomatice curente, a reușit să transpună în limba română peste 30 de volume, reprezentând aproape toate genurile literare: poezie, proză, eseu, dramaturgie. Nicolae Mareș a fost primul traducător român, care a promovat în România poezia lui Tadeusz Różewicz (vezi plachetele *Poeme*, Junimea, Iași, 1973; *Poezii*, Minerva, București, 1980) și a Wisławy Szymborska (vezi volumul *Bucuria scrierii*, Dacia, Cluj-Napoca, 1977). De asemenea, a tradus câteva plachete din creația lirică a Papei Ioan Paul al II-lea (*Poezii alese*, 1999; *Triptic roman*, 2003; *Poeme alese*, 2015).

Toată viața a fost pasionat de maxime și aforisme, regăsind aici un adânc izvor de înțelepciune și de comportament. O carte de referință în această direcție este *Cartea Cărților sau Dicționar de înțelepciune – Culegere de cugetări și aforisme din cultura românească și universală*, Editura e-Publishers, București, 2014.

Toate aceste preocupări variate atestă un spirit viu, plin de curiozitate și de pasiunea cunoașterii, precum și de dorința de a consolida și îmbogăți lumea valorilor. La cei 80 de ani, diplomatul, cercetătorul și traducătorul Nicolae Mareș are motive serioase de mândrie și de satisfacție.

La mulți ani, multă sănătate și putere de muncă în continuare!

Constantin Geambașu

* Despre jubileul lui Nicolae Mareș de asemenea în textul lui Ion Constantin publicat în „Polonus” nr. 4(258)2018.

2004; *Ioan Paul al II-lea – un Papă Sfânt* (Jan Paweł II – Święty Papież), Wydawnictwo Curtea Veche, Bukareszt 2009; *Sfântul Ioan Paul cel Mare* (Święty Jan Paweł Wielki), Tipografia Moldova, Jassy 2015. Wymienione pozycje dowodzą znaczenia analizy porównawczej i krytycznej wizji badacza z zewnątrz. Za monografię „Święty Jan Paweł Wielki” autor otrzymał dyplom i order *Pro Ecclesia et Pontifice* ze strony Watykanu.

Inną ważną postacią, która znalazła się w centrum zainteresowań rumuńskiego polonisty był Marszałek Józef Piłsudski, któremu poświęcił obszerną monografię, opartą zarówno na badaniach polskich historyków, jak i na dokumentach archiwalnych Ministerstwa Spraw Zagranicznych, prezentując niepublikowane informacje dotyczące w szczególności związków Marszałka Piłsudskiego z rumuńskim dworem królewskim (zobacz *Józef Piłsudski. Monografie* (Józef Piłsudski. Monografia), Wydawnictwo ePublishers, Bukareszt 2015 (wydanie II: 2017 – z okazji 150. rocznicy urodzin Marszałka).

Inną dziedziną owocnej i niestrudzonej działalności Nicolae Mareșa są tłumaczenia. Mimo ograniczonego czasu z powodu bieżących obowiązków dyplomatycznych, zdołał przełożyć na język rumuński ponad 30 tomów: poezję, prozę, eseje, dramaty. Nicolae Mareș był pierwszym rumuńskim tłumaczem, który wypromował w Rumunii poezję Tadeusza Różewicza (zobacz zbiory: *Poeme* (Poematy), Junimea, Jassy 1973; *Poezii* (Wiersze), Minerva, Bukareszt 1980) i Wisławy Szymborskiej – zobacz tomik *Bucuria scrierii* (Radość pisanja), Dacia, Kluż Napoka 1977. Przetłumaczył także kilka zbiorów twórczości poetyckiej papieża Jana Pawła II: *Poezii alese* (Wiersze wybrane), 1999; *Triptic roman* (Tryptyk rzymski), 2003; *Poeme alese* (Poematy wybrane), 2015.

Całe życie pasjonowały go maksymy i aforyzmy, odnajdywał w nich głębokie źródło mądrości i wzorów postępowania. Przykładem na to jest jego *Cartea Cărților sau Dicționar de înțelepciune – Culegere de cugetări și aforisme din cultura românească și universală* (Księga Ksiąg lub Słownik mądrości – Zbiór refleksji i aforyzmów z kultury rumuńskiej i uniwersalnej), Wydawnictwo ePublishers, Bukareszt 2014.

Wszystkie te różnorodne zainteresowania są potwierdzeniem jego żywego ducha, ciekawości świata i pasji poznawczej, jak i dążenia do umocnienia i wzbogacenia świata wartości. W wieku 80 lat Nicolae Mareș – dyplomata, badacz i tłumacz – ma prawdziwe powody do dumy i satysfakcji.

Sto lat, dużo zdrowia i sił do dalszej pracy!

Barbara Breabăn

* O jubileuszu Nicolae Mareșa także w artykule Iona Constantina w „Polonusie” nr 4(258)2018.

PAŹDZIERNIK

10.01. – **Kaczyka:** Uroczystości odpustowe w święto Matki Bożej Różańcowej.

10.01. – **Zastawna:** Uroczyste otwarcie nowego starostwa.

10.02. – **Czerniowce:** Ukonstytuował się nowy zarząd Towarzystwa Muzycznego. Dr. Bazyli Duzinkiewicz ponownie wybrany został na prezesa.

10.03. – **Czerniowce:** Uroczyste otwarcia teatru.

10.03. – **Horodenka:** Podpisany kryptonimem X. napisał korespondencję o uroczystym poświęceniu Bursy Polskiej dla dzieci włościańskich obrządku rzymskokatolickiego i ormiańskokatolickiego.

10.05. – **Czerniowce:** Wbrew wcześniejszym zapewnieniom radni miasta nie wybrali dr. Juliana Trompeteura na członka Rady Szkolnej Okręgowej Miejskiej, co spowodowało, iż na znak protestu J. Trompeteur nie przyjął wyboru na zastępcę członka Rady Szkolnej i zachowanie wszystkich kół narodowych nazwał „aktem gwałtu wobec tutejszego żywiołu polskiego”, którego przeszło 1100 dzieci uczęszcza do czerniowieckich szkół ludowych.

10.06. – **Czerniowce:** Komisja kontrolująca (Eugeniusz Malikiewicz, Bronisław Reczuski, Antoni Waltenberger) skontrolowała dokumentację TBPiCP, stwierdzając poprawność jej prowadzenia.

10.06. – **Kraków:** Zmarł Leon Godziemba Węgliński, znany na Bukowinie jako nauczyciel i wychowawca domowy oraz literat, działacz społeczny i narodowy.

10.07. – **Czerniowce-Wiedeń:** Julian Trompeteur otrzymał tytuł i charakter radcy wyższego sądu krajowego.

10.08. – **Czerniowce:** Ukazał się 81. numer 23. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. w artykule „Dom Polski w Czerniowcach” zapowiedziano rychłe zakończenie budowy pod kierunkiem inż. Konrada Goreckiego i powiadomiono o przygotowaniach do uroczystości poświęcenia pod przewodnictwem dr. Tadeusza Mischkego.

10.08. – **Lwów:** Zjazd delegatów polskich Towarzystw Gimnastycznych „Sokół”. Przedyskutowano projekt nowego statutu, który oprócz wychowania fizycznego stawia jako cel popieranie dążeń narodowych.

10.08. – **Suczawa:** Ks. kan. Józef Cewe poświęcił nowy gmach ratuszowy i sztandar korpusu weteranów wojskowych.

10.09. – **Czerniowce:** Wydział TBPiCP pod przewodnictwem prezesa dr. Tadeusza Mischkego postanowił, że 12 listopada 1905 r. odbędzie się uroczystość poświęcenia i otwarcia Domu Polskiego.

10.09.-13. – **Czerniowce:** Rekolekcje dla kapłanów w rezydencji OO. Jezuitów, uprzednio planowane na 2-6 października.

10.10. – **Czerniowce:** Posiedzenie wydziału bukowińskiego Koła Polskiego pod przewodnictwem prezesa Feliksa Passakasa.

10.12. – **Czerniowce:** Ukazał się 82. numer 23. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. artykuł „Polacy a Rada Miejska”.

OCTOMBRIE

10.01. – **Cacica:** S-au desfășurat festivitățile hramului în sărbătoarea Sf. Fecioare Maria, Regina Rozariului.

10.01. – **Zastavna:** A avut loc deschiderea festivă a noului sediu districtual.

10.02. – **Cernăuți:** A fost constituită noua conducere a Societății de Muzică. Dr. Bazyli Duzinkiewicz a fost reales președinte.

10.02. – **Cernăuți:** A avut loc deschiderea festivă a teatrului.

10.03. – **Horodenca:** Semnat cu criptonimul X. a scris o corespondență despre sfințirea festivă a Internatului Polonez pentru copiii țăranilor de rit romano-catolic și armeano-catolic.

10.-05. – **Cernăuți:** Contrar asigurărilor anterioare, consilierii orașenești nu l-au ales pe dr. Julian Trompeteur în calitate de membru al Consiliului Școlar Regional, ceea ce a provocat un protest din partea lui J. Trompeteur care nu a acceptat alegerea în calitate de membru supleant al Consiliului Școlar și comportamentul tuturor cercurilor naționale l-a numit „un act de violență împotriva elementului polonez de aici” ai cărui peste 1100 de copii frecventează școlile populare din Cernăuți.

10.06. – **Cernăuți:** Comisia de control (Eugeniusz Malikiewicz, Bronisław Reczuski, Antoni Waltenberger) a verificat documentația societății APAF și L, afirmând corectitudinea conducerii sale.

10.06. – **Cracovia:** A decedat Leon Godziemba Węgliński, cunoscut în Bucovina ca profesor și educator de casă, precum și scriitor, militant social și național.

10.07. – **Cernăuți-Viena:** Julian Trompeteur a obținut titlul și caracterul de consilier al Tribunalului Suprem al Țării.

10.08. – **Cernăuți:** A apărut nr. 81 al anului 23 al „Gazetei Polone” în care s-a anunțat, printre altele, în articolul „Casa Polonă în Cernăuți” terminarea grabnică a construcției sub conducerea ing. Konrad Gorecki și informarea despre pregătirea pentru festivitatea de sfințire condusă de Tadeusz Mischke.

10.08. – **Liov:** A avut loc congresul delegaților Societăților Poloneze de Gimnastică „Sokół”. A fost discutat proiectul noului statut care, pe lângă educație fizică, stabilește scopul de a susține aspirațiile naționale.

10.08. – **Suceava:** Pr. canonic Józef Cewe a sfințit noua clădire a primăriei și drapelul veteranilor militari.

10.09. – **Cernăuți:** Comitetul APAF și L sub conducerea președintelui dr. Tadeusz Mischke a hotărât că pe data de 12 noiembrie 1905 va avea loc festivitatea de sfințire și deschidere a Casei Polone.

10.09-13. – **Cernăuți:** Au avut loc recolecțiile pentru preoți la reședința Fraților Iezuiți, planificate anterior pentru 2-6 octombrie.

10.10. – **Cernăuți:** S-a desfășurat ședința comitetului Cercului Polonez Bucovinean sub conducerea președintelui Feliks Passakas.

10.12. – **Cernăuți:** A apărut nr. 82 al anului 23 al „Gaze-

10.14. – Czerniowce: Dr Kajetan Stefanowicz napisał artykuł „Czego żądamy!”, w którym określił kierunek i sposób stanowczego i konsekwentnego działania polskich radnych i w ogóle Polaków wobec potraktowania polskiego środowiska w Radzie Miejskiej przy wyborze członków Rady Szkolnej Okręgowej Miejskiej.

10.14. – Czerniowce: Kuratorium Domu Akademickiego na swoim posiedzeniu mianowało prof. dr. Alfreda Halbana dożywotnim członkiem kuratorium w uznaniu jego zasług na rzecz powołania do życia tej instytucji.

10.<15. – Rarańcza: Kierownik miejscowej sześcioletniej szkoły ludowej Jan Jaroszyński w uznaniu długoletnich zasług na tym urzędzie został mianowany dyrektorem przez kierownika ministerstwa wyznań i oświaty.

10.15. – Czerniowce: Ks. prał. Józef Schmid odprawił Mszę św. i poświęcił nowy obiekt polski – Bursę Polską im. A. Mickiewicza. Na zaproszenie wydziału Towarzystwa Bursy (Tadeusz Kossowski, ks. Aleksander Opolski, Władysław Sołtyński, dr Antoni Świercho, Julian Trompeteur, Karol Witkowski, Henryk S. Zucker, Hugo Żukowski) w uroczystości wzięli udział przedstawiciele wszystkich polskich stowarzyszeń. Uroczystość ta z udziałem bp. Józefa Webera pierwotnie planowana była na dzień 24 września 1905 r.

10.15. – Czerniowce, Kasyno Polskie: Posiedzenie wydziału bukowińskiego Koła Polskiego.

10.15. – Czerniowce: Przeżywszy lat 70 zmarł Erazm Hoszowski, kasjer czerniowieckiej filii Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń od 1888 r. Jego pogrzeb przy licznych udziałach kolegów zawodowych i członków towarzystw polskich odbył się we wtorek 17 października.

10.15. – Lwów: Deputacja czerniowieckiego TBPiCP (dr Tadeusz Mischke, inspektor kolejowy Robert Steingraber, inż. rządu bukowińskiego Konrad Gorecki) wręczyła abp. dr. Józefowi Bilczewskiemu dyplom honorowego członka TBPiCP oraz zaprosiła go na uroczystość poświęcenia czerniowieckiego Domu Polskiego. Deputacja czerniowieckiego TBPiCP złożyła także wizytę prezydentowi Lwowa Michalskiemu i zaprosiła reprezentację miasta na uroczystość poświęcenia.

10.16. – Czerniowce, wielka sala rumuńskiego domu narodowego: Walne zgromadzenie członków towarzystwa rolniczego „Bukowina”.

10.19. – Czerniowce: Ukazał się 84. numer 23. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. „Poświęcenie Bursy im. Ad. Mickiewicza w Czerniowcach”, „Sienkiewicz o wyborach do Dumy państwowej”, zawartość 10. numeru „Miesięcznika Towarzystwa Szkoły Ludowej”, szczegółowa zapowiedź wydawania we Lwowie „Miesięcznika Muzycznego, Teatralnego i Artystycznego” pod redakcją prof. muzyki i krytyka Dantego Baranowskiego oraz prof. Władysława Filara.

10.21. – Czerniowce: Przeżywszy lat 73 zmarła Agrypina z Błażewiczów Koczyńska (córka czerniowieckiego metropolity grekooorientalnego i teściowa ziemianina Jana Tabory). Pogrzeb odbył się w poniedziałek 23 października.

tei Polone” în care a fost publicat, printre altele, articolul „Polonezii și Consiliul Orășenesc”.

10.14. – Cernăuți: Dr. Kajetan Stefanowicz a scris articolul „Ce pretindem” în care a definit direcția și modul de acțiune ferm și consecvent al consilierilor polonezi și al polonezilor în general, de a trata comunitatea poloneză în Consiliul Orășenesc în alegerile membrilor în Consiliul Școlar Regional.

10.14. – Cernăuți: La ședința Administrației Căminului Studențesc, prof. dr. Alfred Halban a fost numit membru pe viață al administrației ca recunoaștere a meritelor sale în înființarea acestei instituții.

10.<15. – Rarancea: Conducătorul școlii populare cu șase clase din localitate, Jan Jaroszyński a fost numit director de către Ministerul Cultelor și al Educației, drept recunoaștere a meritelor sale îndelungate în această unitate.

10.15. – Cernăuți: Pr. infulat Józef Schmid a celebrat Sf. Liturghie și a sfințit noul edificiu polonez – Internatul Polonez „A. Mickiewicz”. La invitația comitetului Societății Internatului (Tadeusz Kossowski, pr. Aleksander Opolski, Władysław Sołtyński, dr. Antoni Świercho, Julian Trompeteur, Karol Witkowski, Henryk S. Zucker, Hugo Żukowski) la festivitate au participat reprezentanții tuturor asociațiilor poloneze. Această festivitate cu participarea episcopului Józef Weber a fost planificată inițial pentru data de 24 septembrie 1905.

10.15. – Cernăuți, Cazinoul Polonez: A avut loc ședința comitetului Cercului Polonez Bucovinean.

10.15. – Cernăuți: În vârstă de 70 de ani a decedat Erazm Hoszowski, casier din anul 1888 al filialei Societății de Asigurări Mutuale. În mormântarea sa a avut loc marți, 17 octombrie cu participarea numeroasă a colegilor de muncă și a membrilor societăților poloneze.

10.15. – Liov: Delegația APAF și L din Cernăuți (dr. Tadeusz Mischke, inspectorul căilor ferate Robert Steingraber, ing. guvernului bucovinean Konrad Gorecki) a înmănat episcopului dr. Józef Bilczewski o diplomă de membru de onoare al APAF și L și invitația de a participa la festivitatea de sfințire a Casei Polone din Cernăuți. Delegația APAF și L din Cernăuți a făcut, de asemenea, o vizită primarului orașului Liov, Michalski, și a invitat reprezentanții orașului la festivitatea de sfințire.

10.16. – Cernăuți, sala mare a casei naționale românești: A avut loc adunarea generală a membrilor societății agricole „Bukowina”.

10.19.- Cernăuți: A apărut nr. 84 al anului 23 al „Gazetei Polone” în care s-au publicat, printre altele, „Sfințirea Internatului «Ad. Mickiewicz» din Cernăuți”, „Sienkiewicz despre alegerile pentru Duma de stat”, conținutul revistei lunare nr. 10 „Societățile Școlilor Populare”, anunțul detaliat privind editarea la Liov a „Revistei lunare de Muzică, Teatru și Artistică” sub redacția prof. de muzică și a criticului Dante Baranowski, precum și a prof. Władysław Filar.

10.21. – Cernăuți: În vârstă de 73 de ani a decedat Agrypina Koczyńska născută Błażewicz (fiica mitropolitului-oriental din Cernăuți și soacra moșierului Jan Tabora). În mormântarea a avut loc luni, 23 octombrie.

10.<22. – Cernăuți: Comitetul Societății Internatului

10.<22. – **Czerniowce:** Wydział Towarzystwa Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza podziękował miejskiemu geometrze Karolowi Hejmbie za bezinteresowne wykonanie pomiarów i sporządzenie planu sytuacyjnego parceli budowlanej, na której wzniesiono Bursę.

10.<22. – **Czerniowce:** Augusta Kochanowska zwyciężczynią konkursu na plakat ogłoszonego przez czerniowieckie Towarzystwo Miłośników Sztuki. Nagrodzony szkic przedstawia „hucułkę na ognistym rumaku, trzymającą w ręku sztandar” z napisem „Wolność sztuce”.

10.22. – **Czerniowce:** Ukazał się 85. numer 23. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim. m.in. „Zwycięstwo na Górnym Śląsku (Wojciech Korfanty wybrany posłem do parlamentu niemieckiego)”.

10.24. – **Czerniowce:** Pierwsze posiedzenie Sejmu bukowskińskiego.

10.26. – **Lwów,** ormiańskokatolicka katedra: Uroczyste odsłonięcie pomnika abp. Issakowicza (dłuta Bałtowskiego)

10.??. – **Suczawa,** lokal Czytelni Polskiej: Pożegnanie bankietem bardzo lubianego naczelnika miejscowej stacji kolejowej Filipa Cywickiego, który został służbowo przeniesiony do Nowosielicy.

10.27. – **Czerniowce,** kościół ormiańskokatolicki: Msza św. za spokój duszy Tadeusza Kościuszki staraniem Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” z udziałem umundurowanych sokołów ze swoim sztandarem. Przed katedrą modły odprawili księża: Walenty Dubiel, Kajetan Kasproicz i Zygmunt Szymonowicz.

10.<29. – **Czerniowce:** W związku z przeniesieniem do Lwowa prof. dr Alfred Halban zrezygnował z funkcji inspektora nauki języka polskiego w czerniowieckich szkołach w latach 1902-1905.

10.<29. – **Lwów:** Konferencja biskupów (abp Józef Teodorowicz, abp dr Józef Bilczewski, bp Chomyszyn, bp Czechowicz, bp Fiszer, bp Nowak, bp Pelczar, bp Szeptycki, bp Józef Weber).

10.29. – **Czerniowce:** Ukazał się 87. numer 23. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. „W jedności siła (na wniosek dr. Kajetana Stefanowicza programowe zjednoczenie ziemiaństwa i mieszczaństwa polskiego w pracy dla wspólnego dobra wszystkich Polaków)”.

10.31. – **Czerniowce:** Dyrekcja Bukowińskiego Polskiego Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędności (Wł. Sołtyński, A. Böhm, St. Sołtyński) opracowała „Sprawozdanie (...) za październik 1905”, które zostało opublikowane w rubryce Gospodarka, handel i przemysł 90. numeru „Gazety Polskiej” z czwartku 9 listopada.

dr Jan Bujak – Kraków

Polonez „A. Mickiewicz” a multumit topografului orășenesc Karol Hejmba pentru efectuarea dezinteresată a măsurătorilor și elaborarea planului de situație al terenului pe care s-a construit internatul.

10.<22. – **Cernăuți:** Augusta Kochanowska a câștigat concursul pentru afiș anunțat de Societatea Iubitorilor de Artă din Cernăuți. Schița premiată prezintă „o huțulcă pe un armăsar focos ținând în mână un drapel” cu inscripția „Libertate artei”.

10.22. – **Cernăuți:** A apărut nr. 85 al anului 23 al „Gazetei Polone” în care s-a publicat, printre altele, articolul „Victorie în Silezia Superioară (Wojciech Korfanty a fost ales deputat în parlamentul german)”.

10.24. – **Cernăuți:** A avut loc prima ședință a Seimului bucovinean.

10.26. – **Liov,** catedrala armeano-catolică: A avut loc dezvelirea festivă a statuii arhiepiscopului Issakowicz (sculptură de Bałtowski).

10.??. – **Suceava,** localul Societății Polone de Lectură: A avut loc banchetul de despărțire a mult iubitului șef al stației de cale ferată din localitate, Filip Cywicki care a fost transferat în interes de serviciu la Noua Suliță.

10.27. – **Cernăuți,** biserica armeano-catolică: Prin strădania Societății de Gimnastică „Sokół” a fost celebrată Sf. Liturghie pentru odihna veșnică a sufletului lui Tadeusz Kościuszko cu participarea șoimilor în uniforme cu drapelul lor. În fața catafalcului au celebrat preoții: Walenty Dubiel, Kajetan Kasproicz și Zygmunt Szymonowicz.

10.<29. – **Cernăuți:** În legătură cu transferarea la Liov, prof. dr. Alfred Halban a renunțat la funcția de inspector de limbă polonă în școlile din Cernăuți în anii 1902-1905.

10.<29. – **Liov:** S-a desfășurat Conferința episcopilor (arhiepiscopul Józef Teodorowicz, arh. dr. Józef Bilczewski, ep. Chomyszyn, ep. Czechowicz, ep. Fiszer, ep. Nowak, ep. Pelczar, ep. Szeptycki, ep. Józef Weber).

10.29. – **Cernăuți:** A apărut nr. 87 al anului 23 al „Gazetei Polone” în care s-a publicat, printre altele, articolul „În unitate este puterea (la propunerea lui Kajetan Stefanowicz de unificare programatică a moșierimii și burgheziei poloneze în munca pentru binele comun al tuturor polonezilor)”.

10.31. – **Cernăuți:** Conducerea Societății Polone Bucovinene de Creditare și Economii (Wł. Sołtyński, A. Böhm, St. Sołtyński) a întocmit „Darea de seamă (...) pentru luna octombrie 1905” care a fost publicată în rubrica Economie, comerț și industrie în nr. 90 al „Gazetei Polone” de joi, 9 noiembrie.

Trad. Maria Mețec

KALENDARIUM ROZNIK 2018

LISTOPAD

1 XI – 100. rocznica urodzin **Tadeusza Brzozowskiego** (1918-1987), malarza, scenografa i pedagoga; 125. rocznica śmierci **Jana Matejki** (1838-1893), malarza;

CALENDARUL ANIVERSĂRIILOR 2018

NOIEMBRIE

1 XI – 100 de ani de la nașterea lui **Tadeusz Brzozowski** (1918-1987), pictor, scenograf și pedagog; 125 de ani de la moartea lui **Jan Matejko** (1838-1893), pictor;

2 XI – 100. rocznica powstania **Związku Harcerstwa Polskiego** (1918);
3 XI – 45. rocznica śmierci **Stanisława Arnolda** (1895-1973), historyka;
6 XI – 180. rocznica urodzin **Bronisława Radziszewskiego** (1838-1914), chemika;
8 XI – 95. rocznica urodzin **Józefa Hena** (1923), prozaika i dramaturga;
9 XI – 145. rocznica urodzin **Tadeusza Micińskiego** (1873-1918), poety, dramaturga, prozaika i publicysty;
10 XI – 35. rocznica śmierci **Jalu Kurka** (1904-1983), poety, pisarza, tłumacza;
11 XI – 100. rocznica **odzyskania niepodległości przez Polskę** (1918);
12 XI – 120. rocznica urodzin **Leopolda Okulickiego** (1898-1946), generała, komendanta głównego Armii Krajowej; 120. rocznica urodzin **Henryka Sucharskiego** (1898-1946), majora, dowódcy kampanii wrześniowej 1939 r.;
14 XI – 140. rocznica urodzin **Leopolda Staffa** (1878-1957), poety;
17 XI – 105. rocznica urodzin **Aleksandra Bardiniego** (1913-1995), reżysera, aktora, pedagoga;
20 XI – 75. rocznica urodzin **Marka Tomaszewskiego** (1943), pianisty; 20. rocznica śmierci **Mariana Brandysa** (1912-1998), pisarza i publicysty;
21 XI – 150. rocznica urodzin **Karola Jankowskiego** (1868-1928), architekta;
22 XI – 90. rocznica urodzin **Antoniego Czubińskiego** (1928-2003), historyka;
23 XI – 85. rocznica urodzin **Krzysztofa Pendereckiego** (1933), kompozytora, dyrygenta;
24 XI – 110. rocznica urodzin **Aleksandra Forda** (1908-1980), reżysera filmowego;
25 XI – 180. rocznica powstania **Biblioteki Polskiej w Paryżu** (1838);
26 XI – 50. rocznica śmierci **Władysława Kędry** (1918-1968), pianisty;
27 XI – 70. rocznica urodzin **Andrzeja Markowskiego** (1948), leksykologa, językoznawcy;
29 XI – 90. rocznica urodzin **Andrzeja Kijowskiego** (1928-1985), pisarza, eseisty, krytyka literackiego i teatralnego;
30 XI – 250. rocznica urodzin **Jędrzeja Śniadeckiego** (1768-1838), chemika, biologa i filozofa.

2 XI – 100 de ani de la înființarea **ZHP – Uniunii Cercetașilor Polonezi** (1918);
3 XI – 45 de ani de la moartea lui **Stanislaw Arnold** (1895-1973), istoric;
6 XI – 180 de ani de la nașterea lui **Bronislaw Radziszewski** (1838-1914), chimist;
8 XI – 95 de ani de la nașterea lui **Józef Hen** (1923), prozator și dramaturg;
9 XI – 145 de ani de la nașterea lui **Tadeusz Miciński** (1873-1918), poet, dramaturg, prozator și publicist;
10 XI – 35 de ani de la moartea lui **Jalu Kurek** (1904-1983), poet, scriitor, traducător;
11 XI – 100 de ani de la **redobândirea independenței Poloniei** (1918);
12 XI – 120 de ani de la nașterea lui **Leopold Okulicki** (1898-1946), general, comandant șef al Armatei Naționale; 120 de ani de la nașterea lui **Henryk Sucharski** (1898-1946), maior, comandant al campaniei din septembrie 1939;
14 XI – 140 de ani de la nașterea lui **Leopold Staff** (1878-1957), poet;
17 XI – 105 ani de la nașterea lui **Aleksander Bardini** (1913-1995), regizor, actor, pedagog;
20 XI – 75 de ani de la nașterea lui **Marek Tomaszewski** (1943), pianist; 20 de ani de la moartea lui **Marian Brandys** (1912-1998), scriitor și publicist;
21 XI – 150 de ani de la nașterea lui **Karol Jankowski** (1868-1928), arhitect;
22 XI – 90 de ani de la nașterea lui **Antoni Czubiński** (1928-2003), istoric;
23 XI – 85 de ani de la nașterea lui **Krzysztof Penderecki** (1933), compozitor, dirijor;
24 XI – 110 ani de la nașterea lui **Aleksander Ford** (1908-1980), regizor de film;
25 XI – 180 de ani de la înființarea **Bibliotecii Polone din Paris** (1838);
26 XI – 50 de ani de la moartea lui **Władysław Kędra** (1918-1968), pianist;
27 XI – 70 de ani de la nașterea lui **Andrzej Markowski** (1948), lexicolog, lingvist;
29 XI – 90 de ani de la nașterea lui **Andrzej Kijowski** (1928-1985), scriitor, eseist, critic literar și de teatru;
30 XI – 250 de ani de la nașterea lui **Jędrzej Śniadecki** (1768-1838), chimist, biolog și filozof.

Pismo Związku Polaków w Rumunii | Revista Uniunii Polonezilor din România

ISSN 1223-4192

Str. Ion Vodă Viteazul nr 5

720034 Suceava

Tel./fax: +40 230 520355

e-mail: redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

Kolektyw redakcyjny | Colectivul de redacție

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Barbara Breabăn

Maria Mețec

Alina Valentina Spaine

Ilona Biseada

Iuliana Agneșca Dascălu

Ierzyńska Michalina Budaș

POLONUS

DTP

Druk | Tipar

Przedsięwzięcie jest współfinansowane przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” ze środków otrzymanych od Kancelarii Senatu w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą.

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

STOWARZYSZENIE
„WSPÓLNOTA POLSKA”

